

*Empowered lives.
Resilient nations.*

TINERII PE PIAȚA MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA: COMPETENȚE ȘI ASPIRAȚII

Autorii:

BUCIUCEANU-VRABIE Mariana, *dr. în sociologie, conf., cerc.*

GAGAUZ Olga, *dr. hab. în sociologie, conf., cerc.*

Acest raport a fost elaborat de Observatorul de Competențe axat pe Tineri, în cadrul proiectului „Dezvoltarea afacerilor inovatoare pentru o creștere economică durabilă la nivel local”, finanțat de Guvernul Turciei, implementat de Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Toate opiniile aparțin autorilor și nu reflectă poziția oficială a PNUD Moldova, a Guvernului Turciei sau afiliaților acestora.

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Republica Moldova

Strada 31 August 1989, 131, Chișinău, MD-2012, Republica Moldova

© 2017 UNDP, INCE

Buciuceanu-Vrabie, Mariana.

Tinerii pe piața muncii din Republica Moldova: competențe și aspirații / Buciuceanu-Vrabie, Mariana, Gagauz Olga ; Inst. Naț. de Cercet. Econ. – Chișinău : INCE, 2017 (Tipogr. „Foxtrot”). – 36 p. : fig. color, tab.

Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit. – Referințe bibliogr. în subsol. – 100 ex.

ISBN 978-9975-89-078-6.

[316.346.32-053.6:331.6](478)

B 86

CUPRINS

INTRODUCERE	4
1. Relația tinerilor cu piața muncii	6
2. Calitatea și nivelul de pregătire profesională a tinerilor ocupați pe piața muncii	11
3. Concordanța calificării cu exigențele pieței muncii	15
4. Profilul educativ al tinerilor șomeri	21
5. Venitul salarial al tinerilor	26
6. Populația tânără inactivă	29
Concluzii	32

INTRODUCERE

Dezvoltarea economiei naționale în mare măsură depinde de capitalul uman pe care se poate baza, care prezintă un stoc de educație, pregătire profesională și starea de sănătate a populației. Acest fapt stimulează guvernele multor țări de a mări investițiile în consolidarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia.

Îmbătrânirea demografică și declinul masiv al populației cu care se confruntă Republica Moldova deja al doilea deceniu și care va continua și în deceniile următoare afectează dimensiunea și structura populației în vârstă aptă de muncă, având efecte economice și sociale negative. În aceste condiții, una din soluții pe care societatea le are la îndemână pentru atenuarea acestor consecințe negative în dinamica populației este creșterea nivelului de participare la activități economice, a productivității muncii și a nivelului de tehnologizare a acesteia. Asigurarea creșterii nivelului de educație a populației și a gradului de concordanță a calificărilor cu cerințele actuale de pe piața muncii prezintă un element indispensabil în acest lanț de activități.

În prezent, în Republica Moldova, atât ratele de activitate, cât și ratele de ocupare, sunt foarte scăzute la toate grupele de vârstă, în special la tineri. Atragerea populației inactive în circuitul economic implică strategii și programe de pregătire profesională a acestei populații în raport cu necesitățile economiei naționale.

Ca și în alte țări, tinerii din Republica Moldova întâmpină dificultăți în procesul de tranziție de la școală la muncă, precum și în găsirea unui loc de muncă stabil și cu perspective bune de carieră care va fi bine plătit, acoperind necesitățile pentru un trai decent. Începutul traseului profesional are o influență puternică asupra vieții profesionale ulterioare, iar un început profesional nereușit poate provoca dificultăți în atingerea oportunităților pierdute, necorespunderea cerințelor pieței muncii sau șomajul.

Putem evidenția mai multe bariere în integrarea tinerilor pe piața forței de muncă, printre care: discrepanță între calificările tinerilor specialiști și cerințele angajatorilor, lipsa de experiență în luarea deciziilor independente, lipsa de cunoștințe, lipsa abilităților profesionale practice. Deseori, alegerea profesiei nu se bazează pe necesitățile pieței muncii în anumite specialități. Se observă o tendință de alegere a specialităților cu profil umanitar și mai puțin cu profil tehnic, ceea ce duce la un exces de specialiști din domeniul umanist și deficitul celor din domeniul tehnic. Ca rezultat, mulți absolvenți ai instituțiilor de învățământ nu sunt angajați conform specialității sau au nevoie de recalificare pentru încadrare în câmpul muncii.

Rezolvarea problemelor legate de integrarea tinerilor pe piața forței de muncă prezintă un obiectiv important pentru mai multe țări europene, în special pentru cele din spațiul est-european, care sunt pe calea consolidării economiei de piață, la care se referă și Republica Moldova. Specificul forței de muncă tinere duce la competitivitate scăzută a acesteia în comparație cu alte grupuri de vârstă. Astfel, cererea pe piața forței de muncă pentru această categorie de lucrători este mică. În aceste condiții, statul trebuie să promoveze politici speciale care ar facilita procesul de tranziție de la școală la muncă și integrarea profesională a tinerilor, în special din categoriile social vulnerabile.

Strategia Națională privind ocuparea forței de muncă (2017–2021) ca obiectiv principal stipulează creșterea nivelului de ocupare formală bazată pe competitivitate economică, competențe și calificări adecvate, în condiții de dezvoltare durabilă și incluzivă. Prin crearea Observatorului pieței muncii s-a propus un instrument de asigurare a unei baze statistice și analitice pentru o

mai bună integrare a obiectivelor de ocupare productivă în programele naționale de dezvoltare economică.

În acest context, Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM a lansat Observatorul de Competențe axat pe Tineri – proiect care este realizat cu susținerea financiară a Fondului Catalitic al Centrului Regional al PNUD din Istanbul și sub ghidarea generală a PNUD din Moldova.

Observatorul de Competențe axat pe Tineri are menirea de a consolida baza analitico-informațională cu privire la situația tinerilor pe piața muncii. Fiind axat pe competențele tinerilor, vine cu o abordare inovațională în ceea ce privește facilitarea incluziunii acestora pe piața muncii și perfecționarea politicilor de stat în acest domeniu.

Acest raport prezintă o analiză complexă a situației tinerilor pe piața forței de muncă în ultimul deceniu, o evidențiere a problemelor principale, în special a celor ce țin de calitatea și nivelul profesional al tinerilor, concordanța calificării cu cerințele pieței muncii, profilul educațional al șomerilor și al tinerilor inactivi. Rezultatele analizei vor servi ca punct de reper pentru dezvoltarea noilor abordări în diagnosticarea situației pe piața forței de muncă și căutarea de soluții inovatoare care ar stimula participarea economică a tinerilor și consolidarea competențelor profesionale ale acestora.

Metodologia cercetării

Studiul se bazează pe analiza datelor statistice ale BNS privind forța de muncă, extrase din Ancheta Forței de Muncă, precum și analiza secundară a bazei statistice de date a cercetării Tranziția de la școală la muncă (SWTS), BNS, 2013 și 2015.

Grupul-țintă: tinerii în vârstă de 15–29 de ani.

Obiectivele studiului:

- Analiza indicatorilor ocupaționali ai tinerilor.
- Evidențierea problemelor principale ce țin de calitatea pregătirii profesionale a tinerilor și concordanța calificării cu cerințele de pe piața muncii.
- Analiza profilului educațional al tinerilor șomeri.
- Explorarea structurală a tinerilor economic inactivi.
- Formularea recomandărilor cu privire la perfecționarea abordărilor de monitorizare a situației tinerilor pe piața forței de muncă.

Obiectivele studiului se interconectează, astfel contribuind la formarea unui tablou integrat și complex cu privire la situația tinerilor pe piața forței de muncă.

Raportul este destinat specialiștilor din cadrul ministerelor, administrației publice locale, agențiilor de ocupare a forței de muncă, altor actori preocupați de problemele integrării tinerilor în câmpul muncii.

1. RELAȚIA TINERILOR CU PIAȚA MUNCII

Indicatorii ocupaționali

Conform ODD 8, ținta 8.5 Guvernul Republicii Moldova și-a asumat responsabilitatea cu privire la asigurarea către anul 2030 a unui nivel de ocupare similar cu media țărilor din Europa Centrală și de Est, stimularea ocupării productive și a muncii decente pentru toate femeile și bărbații, inclusiv pentru tinerii și persoanele cu dizabilități. Strategia națională privind ocuparea forței de muncă (2017–2021) prezintă un cadru național care va contribui la realizarea acestor angajamente. Totodată, ținta 8.6 prevede reducerea, până în anul 2020, a proporției tinerilor fără un loc de muncă, fără educație sau formare până la un nivel similar cu media din țările Europei Centrale și de Est.

Analiza datelor cu privire la situația tinerilor pe piața muncii demonstrează că, în prezent, din totalul persoanelor ocupate în câmpul muncii fiecare a cincea este în vârstă de 15–29 de ani. În intervalul anilor 2000–2016, influența factorilor de ordin demografic, economic și social a dus la creșterea populației tinere atât în valoare absolută, cât și ca pondere în totalul populației ocupate, excelând până la 23% către anul 2010. Ulterior, și până în prezent, se înregistrează o tendință de diminuare a numărului tinerilor pe piața muncii¹. Aceste oscilații se explică prin intrarea în vârstă economic activă a generațiilor numeroase născute la mijlocul anilor '90 ai secolului trecut, înregistrând cea mai mare ascensiune în anii 2010–2011. Fiind totuși un fenomen temporar, după anul 2011 numărul persoanelor în vârstă activă (16–57/62 ani), inclusiv al tinerilor, este în scădere.

Lipsa de investiții corecte în capitalul uman a împiedicat valorificarea acestui potențial pe piața autohtonă a muncii, consecințele fiind evidente pe termen lung.

Procesul de integrare în câmpul muncii, are un aport deosebit asupra calității vieții tinerilor, ori obstacolele și eșecul în obținerea unui loc de muncă decent după terminarea studiilor poate avea impact serios și de durată asupra capacităților și abilităților profesionale ale tinerilor, dar și asupra veniturilor lor. Debutul pozitiv pe piața muncii determină succesul profesional și personal în perioadele ulterioare din viața tânărului².

Indicatorii ocupaționali ai tinerilor înregistrează valori mai scăzute în comparație cu populația economic activă totală. În ultimii ani, rata de ocupare a tinerilor (15–29 ani) oscilează între 28,4%³ și circa 31–33,3%⁴, valoarea indicatorului fiind dependentă de faptul dacă este sau nu este luat în calcul efectivul tinerilor care lipsesc din țară mai mult de 12 luni ca urmare a migrației. Rata șomajului în rândurile tinerilor fiind cca de două ori mai mare decât în totalul populației economice active (Fig. 1).

---

1 Statistic, tinerii pe piața muncii reprezintă persoanele în vârstă de 15–24 de ani sau 15–29 de ani. Statisticile Internaționale califică grupul ocupațional dat în vârstă de 15–24 de ani. Politicile de ocupare axate pe tineret din Republica Moldova se referă la tinerii în vârstă de 15–29 ani.

2 The youth employment crisis: A call for action. ILO, Geneva, 2012.

3 Banca de date BNS în baza Anchetei Forței de Muncă (2016), unde populația migrantă nu este exclusă din calcule.

4 Tranziția de la școală la muncă. Studiul BNS, 2014/2015. Din calcule sunt excluși tinerii (15–29 ani) migranți care lipsesc 12 luni și mai mult din țară.

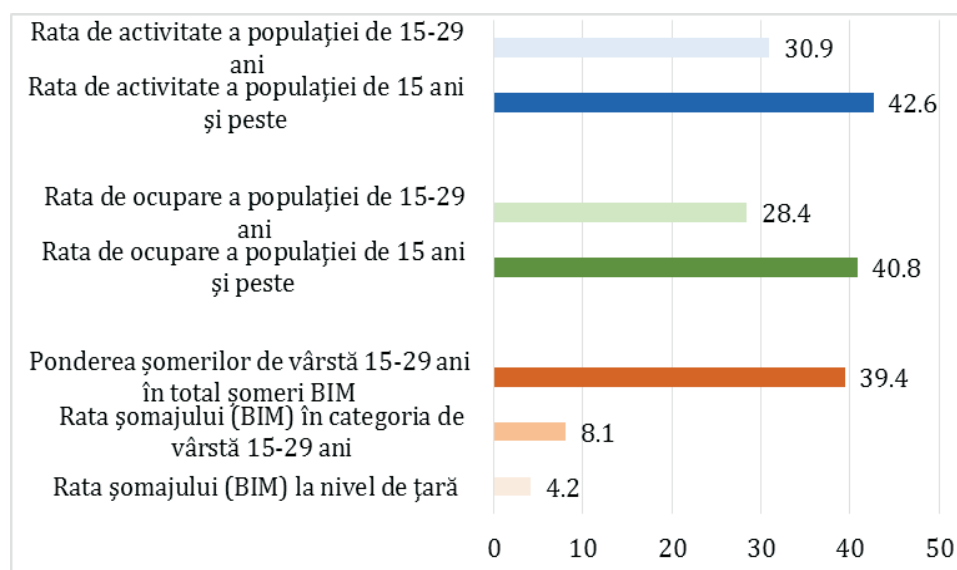

Fig. 1. Relația tinerilor (15–29 ani) cu piața muncii din Republica Moldova, anul 2016

Sursa: calculat în baza datelor BNS, Ancheta Forței de Muncă, 2016

În Republica Moldova, fiecare al doilea tânăr de 15–29 ani începe pentru prima dată să-și caute de lucru în medie la vârsta de 19 ani⁵. Cercetările arată că traseul spre primul loc de muncă stabil sau satisfăcător după terminarea studiilor are, pentru o persoană tânără, o durată medie de 8,6 luni, fiind un traseu mai îndelungat pentru femei (9,6 luni) decât pentru bărbați (7,4 luni). De menționat, această distanță devine și mai lungă dacă ne raportăm la locul de muncă prezent al tinerilor angajați. Astfel, se constată că pe piața internă a muncii o persoană tânără are nevoie în medie de aproape trei ani (34,4 luni) pentru a termina tranziția de la școală la locul de muncă tranzitat din prezent. Femeilor le este mai greu, ele integrându-se într-un final cu 9 luni mai târziu (39,3 luni) decât bărbații (30,6 luni). Decalajul semnificativ dintre integrarea la primul loc de muncă stabil și cel actual indică probabilitatea că tinerii nu rămân în aceeași categorie de activitate pentru perioade lungi de timp, trecând de la un loc de muncă la altul. Totodată, această fluiditate pe piața muncii generează costuri economice și sociale în dezavantaj pentru creșterea productivității muncii.

Rata de ocupare în rândul tinerilor crește odată cu vârsta: pentru tinerii de 25–29 ani indicatorul este de 42,4%, pe când pentru tinerii de 15–19/20–24 ani este de 8% și respectiv 24,4%, acești fiind implicați activ în procesul de studii⁶.

Cei mai descurajați pe piața muncii sunt femeile tinere și tineretul de la sate

ODD 5, ținta 5.1 prevede eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor, inclusiv în domeniul pieței muncii. În pofida faptului că în ultimii ani în acest aspect au fost întreprinse diferite măsuri, în special cu referire la racordarea cadrului legislativ cu standardele internaționale, practicile discriminatorii persistă în continuu. Astfel, există necesitatea de a ține în vizor și a monitoriza problema în cauză.

⁵ Tranziția de la școală la muncă. Studiul BNS, 2014/2015.

⁶ Baza de date OIM, în baza datelor BNS.

Inegalitatea de gen în sectorul ocupațional este prezentă și în rândul populației tinere: rata de ocupare este de circa 30% (în 2014) în rândul bărbaților tineri (15–29 ani) și de 24,3% în rândul femeilor tinere. Faptul că femeilor le este specifică durata mai lungă de studii, căsătoria la vârste mai tinere și nașterea copiilor, explică motivele unor intrări mai mici și mai întârziate ale tinerelor femei pe piața muncii⁷. Totodată, tinerele, deși posedă un nivel educațional mai înalt comparativ cu bărbații, acced mai puțin la posturi înalte, sunt mai puțin remunerate decât bărbații, chiar și în condiții și ocupații similare, înfruntă mai des cazuri de discriminare din partea angajatorilor (ca urmare a stereotipurilor și a rolurilor familiale solicitante).

Cea mai mare concentrație a tinerilor ocupați pe piața muncii se observă în mediul urban, rata de ocupare atingând circa 34%, pe când în mediul rural – circa 23%. Această realitate este determinată de oportunitățile mici de angajare în mediul rural, precum și de migrația masivă a tinerilor de la sate, fie spre orașele țării, fie în afara țării, în căutarea unui loc de muncă care ar asigura un trai decent. Datele empirice⁸ consemnează inechitatea oportunităților de angajare și de venit a tinerilor din mediul rural, și doar 54% dintre ei reușesc să-și găsească un loc de muncă semnificativ după părăsirea sistemului educațional, pe când în mediul urban proporția este de 75%. Circa 83% dintre tinerii ocupați au statut de salariat, iar 12,1% sunt lucrători pe cont propriu. În mediul rural, ca urmare a ocupației în lucrări agricole, fiecare ale cincilea tânăr este lucrător pe cont propriu (Fig. 2).

	Total	Bărbați	Femei	Urban	Rural
Angajat	83,2	80,9	86,5	95,2	68,9
Lucrător pe cont propriu	12,1	14,3	9,0	4,8	20,9
Lucrător familial neremunerat	4,7	4,7	4,6	0,0	10,3

Fig. 2. Repartizarea tinerilor ocupați (15–29 ani) după statutul ocupațional, pe sexe și medii de reședință, 2015, %

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

Repartizarea pe sectoare economice a tinerilor angajați menține aceeași structură de-a lungul anilor (Fig. 3). În anul 2015, marea majoritate a tinerilor ocupați activau în servicii (68,2%), circa 14% în agricultură, peste 11% în industrie, iar în jur de 7% în construcții.

Discrepanța de gen în alegerea ocupațiilor este iminentă, fiind reflectată parțial de nivelul de studii al tinerilor, deoarece o parte mai mare de bărbați tineri au studii secundare sau vocaționale, în timp ce femeile tinere – studii terțiare. Astfel, bărbații tineri într-un număr mai mare își desfășoară activitatea în sectorul agricol, construcție și industrie, iar femeile sunt dominante în sectorul serviciilor, fiind ocupate în educație, sănătate, munca socială și activități financiare. De asemenea, structura ocupațiilor tinerilor este influențată și de mediul de reședință, inclusiv dictată de oportunitățile pe care le oferă, sectorul agricol fiind specific predominant pentru tinerii de la sate, iar cel al serviciilor – pentru tinerii de la oraș (Fig. 4).

⁷ Gagauz O., Buciuceanu-Vrabie M. Rolul profesional & rolul parental: oportunități de echilibrare pentru femeia contemporană. Chișinău, 2011.

⁸ Tranziția de la școală la muncă. BNS, 2012/2013 și 2014/2015.

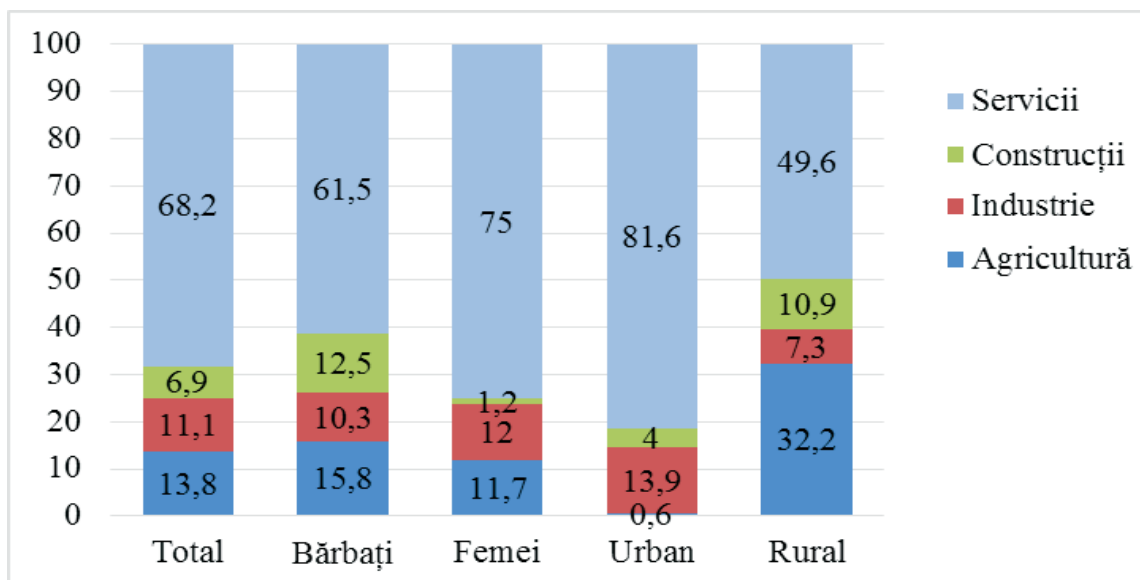

Fig. 3. Repartizarea tinerilor angajați în funcție de sectorul economic, anul 2015, %

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

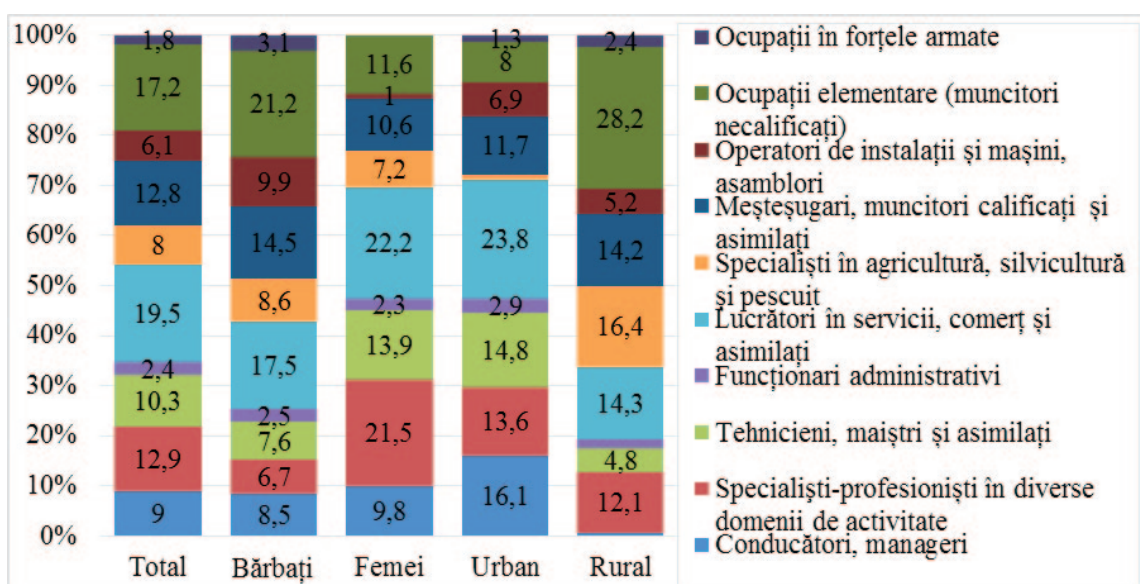

Fig. 4. Repartizarea tinerilor (15–29 ani) angajați pe grupe majore de ocupații (ISCO-08), anul 2015

Notă: Sunt luați în considerare doar tinerii cu studii complet finalizate.

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

O vizualizare mai detaliată a ocupațiilor tinerilor pe piața muncii (Fig. 4) atestă că printre bărbați cele mai comune sunt ocupațiile elementare (muncitori necalificați) (21,1%), cele în servicii și vânzări (17,5%), meșteșugurile și alte ocupații similare (14,5%). În cazul femeilor tinere, fiecare a cincea se regăsește, în special, ca lucrător în servicii și comerț (22,2%) sau lucrează ca specialist-profesionist (ocupații intelectuale și științifice) (21,5%), iar circa 14% activează ca tehnicieni sau în activități similare. În mediul urban cea mai mare parte din tineri se angajează ca lucrători în sfera servicii și comerț (23,8% în comparație cu 14,3% dintre lucrătorii rurali), precum și în posturi de conducători/manageri (16,1% comparativ cu 0,6% dintre tinerii ocupați în mediul rural). În sate, tinerii sunt angajați în cea mai mare parte în ocupații elementare (28,2% în comparație cu doar 8% dintre lucrătorii tineri în orașe). Se constată că femeile tinere, precum și tinerii din mediul

urban sunt mai bine reprezentați în ocupațiile profesionale calificate, în timp ce bărbaii tineri și tineretul rural se concentrează pe ocupații cu mai inferioară calificare și pe cele elementare.

Fiecare a patra persoană din rândurile tinerilor este ocupată informal

Rămâne înaltă ocuparea informală în rândul tinerilor. Potrivit rezultatelor studiului Tranziția de la școală la muncă (BNS, 2015), unde din calcule sunt excluși tinerii migranți de muncă absenți din țară 12 luni și mai mult, în anul 2015 peste 23% din tineretul ocupat era angajat informal. Rata de ocupare informală se menține înaltă, îndeosebi printre bărbaii tineri (26,6% comparativ cu 18,2% dintre femeile care lucrează) și printre tinerii din mediul rural (peste 41% comparativ cu 8,1% în rândul tinerilor din mediul urban). Tinerii angajați informal sunt concentrați în mare parte în agricultură (63,9%), apoi în industrie (12,1%) și servicii (24%).

În muncile informale sunt implicați, de regulă, tinerii cu nivel de educație mai inferior: fiecare al doilea are doar studii gimnaziale, iar doi din cinci – studii generale sau vocaționale (Fig. 5).

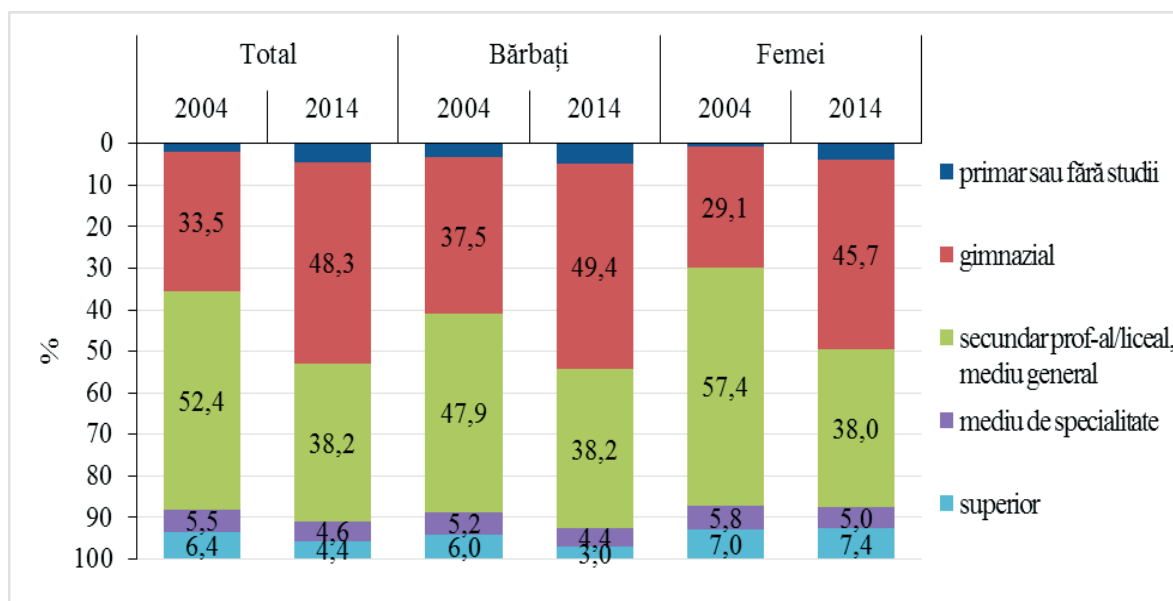

Fig. 5. Repartizarea tinerilor (15–29 ani) ocupați informal după nivel de studii și sexe, anii 2004 și 2014, %

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă, 2004–2014.

2. CALITATEA ȘI NIVELUL DE PREGĂTIRE PROFESIONALĂ A TINERILOR OCUPAȚI PE PIAȚA MUNCII

Educația și nivelul de pregătire a tinerilor la debutul angajării are un rol foarte important și cu avantaje evidente pe măsura creșterii nivelului de studii. Atât găsirea unui loc de muncă stabil și satisfăcător, cât și intervalul de impact de la finalizarea studiilor la primul loc de muncă stabil este un proces cu durată mai lungă sau mai scurtă pentru tineri în funcție de educația și nivelul de pregătire avut. Astfel, în tranziția de la școală la locul de muncă, tinerii cu nivel terțiar de studii reprezintă cel mai mare grup care a finalizat procesul (63%), o bună parte fiind angajați la o muncă stabilă (circa 37%) (Tabelul 1). Totodată, și printre tinerii cu studii secundar generale și profesionale ponderea celor cu tranziție finalizată și cu activitate stabilă este mai mare, pe când tinerii cu studii inferioare (primare sau mai puțin) foarte puțini se regăsesc în categoria celor care au terminat tranziția spre muncă (10,4%). Durata de integrare la primul loc de muncă stabil/satisfăcător este în medie de 2,8 luni pentru cei cu studii universitare, de trei ori mai lungă pentru tinerii cu studii secundare (11,8 luni) și practic de opt ori pentru cei cu studii primare (24 luni).

Tabelul 1. Repartizarea după nivelul de studii a tinerilor care au finalizat tranziția spre piața muncii și au o ocupație stabilă, anul 2015

Nivel de studii	Tineri care au finalizat tranziția spre piața muncii, %		Durata medie a tranziției spre piața muncii după finisarea studiilor, (luni)		
	Total	Angajare stabilă	Total	Bărbați	Femei
Primar sau mai puțin	10,4	0,2	24	24	—
Gimnazial	53,1	17,8	11,8	10,1	13,4
Secundar profesional / liceal / mediu general	33,6	19,0			
Mediu de specialitate	49,3	7,8			
Superior (terțiar)	63	36,9	2,8	1,2	4,1
Total		81,6			

Notă: Sunt luați în considerare doar tinerii cu studii finalizate.

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

Datele statisticii naționale privind rata de ocupare a tinerilor în funcție de studii permite să evidențiem că odată cu creșterea nivelului de educație, șansele de a se integra în câmpul muncii sunt mai mari (Fig. 6). Astfel, fiecare al doilea tânăr cu studii superioare este ocupat pe piața muncii, rata de ocupare pentru această categorie reprezentând 53% și este superioară în cazul bărbaților (peste 63%) și a tinerilor din mediul urban (57,3%) comparativ cu femeile (46%) și tinerii din mediul rural (circa 43%). Este de remarcat faptul că, deși femeile, inclusiv tinere, au în general un nivel de instruire mai înalt decât bărbații, fiind mai reprezentative și în rândul populației cu studii superioare, rata de ocupare în rândul tinerelor este mai mică indiferent de studii.

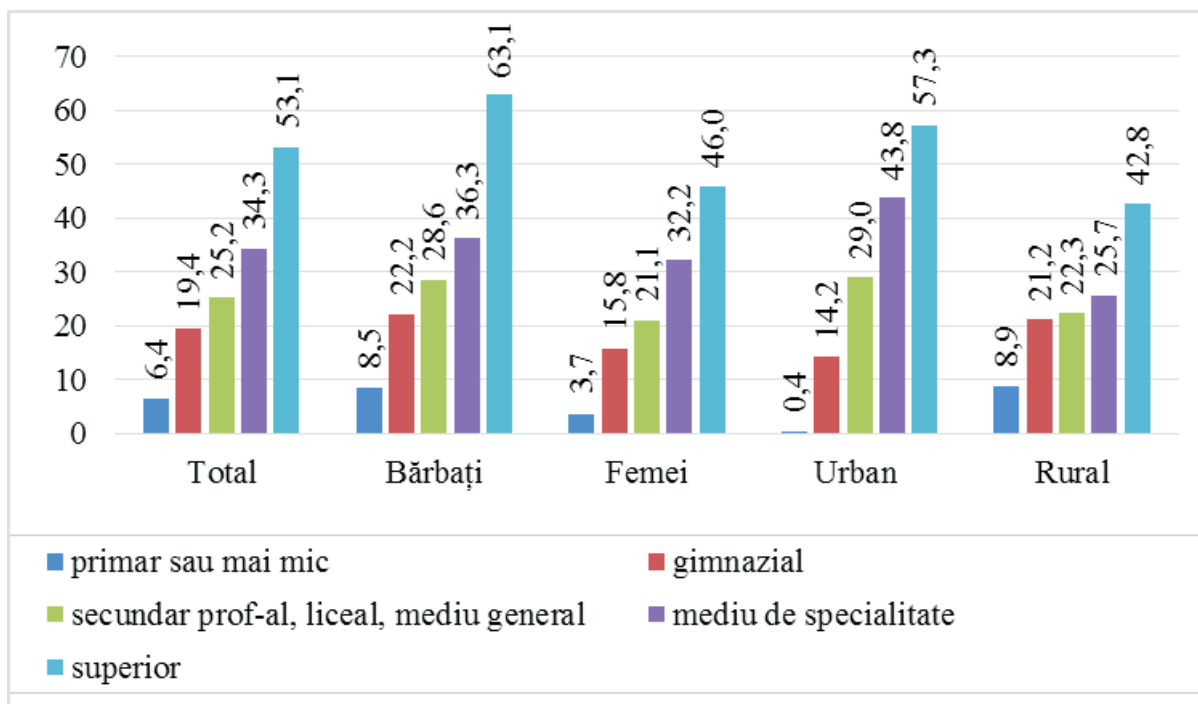

Fig. 6. Rata de ocupare în rândul tinerilor (15–29 ani) după nivelul de studii, 2014, %

Sursa: calculat în baza datelor BNS, Ancheta Forței de Muncă, 2014.

În ultimul deceniu, se observă schimbări majore în ce privește nivelul de pregătire profesională a tinerilor ocupați pe piața muncii. Astfel, în structura interioară a categoriei tinerilor ocupați, ponderea celor cu studii superioare practic s-a dublat (de la circa 18% în 2004 la peste 32% în 2014), iar a tinerilor cu nivele mai inferioare a diminuat (cu peste 2 p.p. în cazul studiilor gimnaziale și cu circa 12 p.p. în cazul studiilor medii generale/liceale/vocaționale) (Fig. 7).

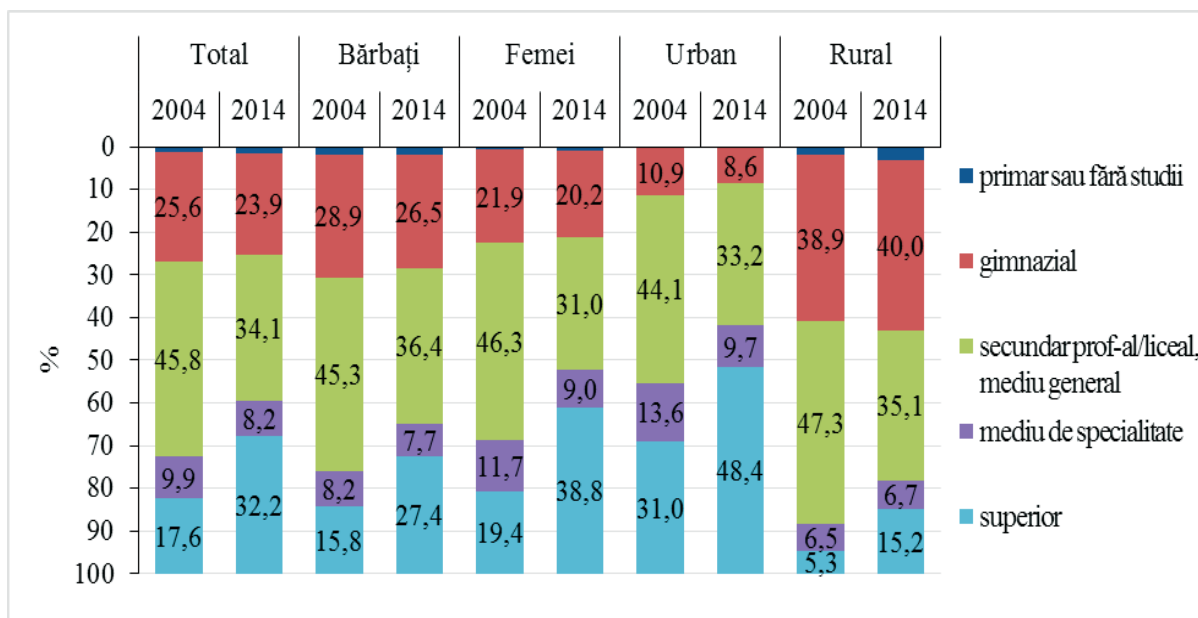

Fig. 7. Repartizarea populației tinere (15–29 ani) ocupate după nivelul de studii, pe sexe și medii, anii 2004 și 2014, %

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă, 2004, 2014.

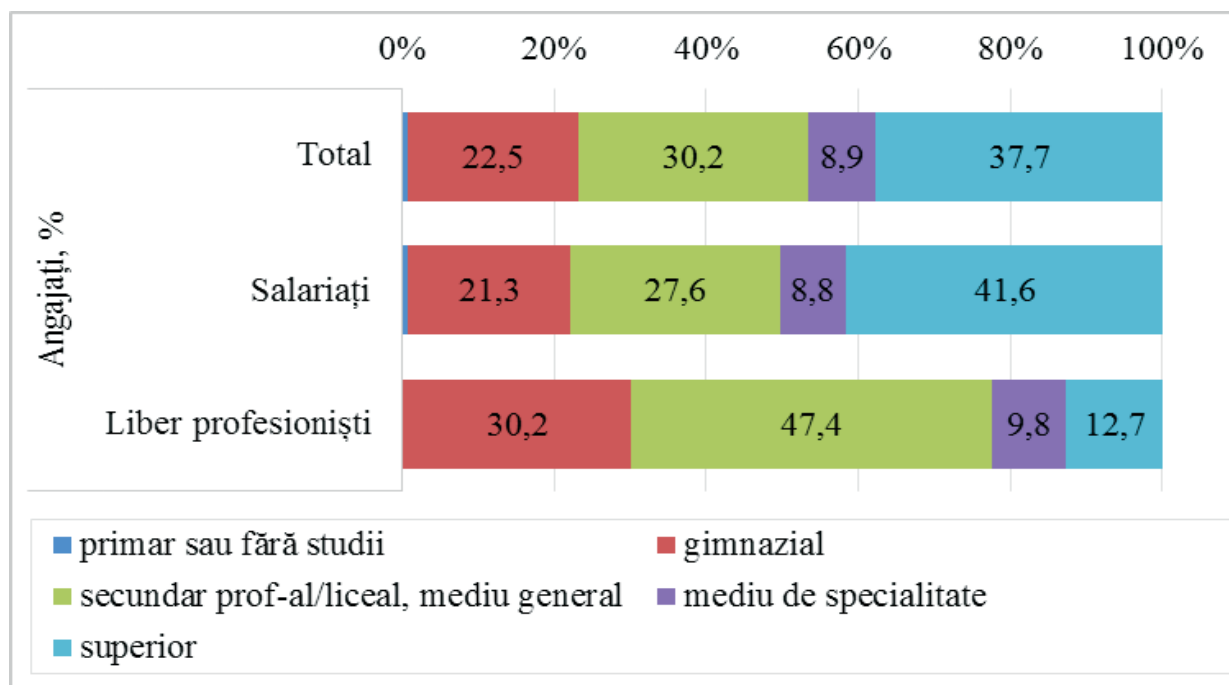
Repartizarea populației de 15–29 ani după nivelul de instruire este dependentă de structura populației tinere – efectivul numeric al diferitor generații. În prezent, în vârsta de 25–29 ani sunt

generațiile numeroase născute în a doua jumătate a anilor '80 ai sec. XX, pe când în grupa de vârstă mai mică (15–19 ani) sunt generațiile mici născute la sfârșitul anilor '90. Astfel, modificarea raportului între ponderile tinerilor cu nivelul de studii diferit, și anume, creșterea ponderii tinerilor cu studii superioare și reducerea ponderii celor cu studii secundare și primare, în mare măsură este determinată de factorul demografic structural.

Specific pieței muncii din Republica Moldova este pregătirea mai înaltă a femeilor în raport cu bărbații și a populației urbane în raport cu populația rurală. În prezent, printre femeile tinere ocupate ponderea celor cu studii terțiare este de circa 39%, pe când în cazul bărbaților – de 27,4%. În rândul tinerilor cu studii medii de specialitate (post-secundare) discrepanța pe sexe este nesemnificativă (9% comparativ cu circa 8% în cazul bărbaților). Printre bărbații tineri ocupați sunt mai mulți cei cu studii secundare (inclusiv vocaționale) – 36,4% și studii gimnaziale – circa 27%.

Nivelul de studii în rândul tinerilor ocupați este în ascensiune și raportat pe medii de reședință, în pofida faptului că discrepanțele dintre urban-rural rămân foarte pronunțate: în orașe, practic fiecare a doua persoană are studii terțiare (48,4%), o treime studii vocaționale (33,2%) și unu din zece are studii de specialitate (9,7%); în sate însă, deși ponderea tinerilor cu studii superioare printre cei ocupați s-a triplat față de acum zece ani (15,2% în 2014), mai mulți pe piața muncii se regăsesc tinerii cu studii gimnaziale (40%) și vocaționale (35,1%).

În sectorul informal, o pregătire profesională mai bună o înregistrează, deasemenea, femeile: circa 13% au pregătire mai înaltă (studii post-secundare și terțiare), pe când în cazul bărbaților – peste 7%. În ultimii ani, nivelul de studii al femeilor tinere din sectorul informal este în creștere, aceasta indicând, mai degrabă, despre vulnerabilitatea femeilor cu pregătire profesională înaltă care nu se regăsesc pe piața muncii formale.

Fig. 8. Repartizarea tinerilor angajați în funcție de statutul ocupării și nivelul de studii absolvit, anul 2015, %

Notă: Sunt luați în considerare doar tinerii cu studii complet finalizate.

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

Dacă ne raportăm doar la populația tânără care a încheiat procesul de studii și are un loc de muncă pe piața internă, observăm că ponderea tinerilor cu studii terțiare este și mai reprezentativă. Rezultatele studiului Tranziția de la școală la muncă (BNS, 2015, runda a doua) arată un nivel de educație înalt printre tinerii angajați – peste o treime din ei au universitatea absolvită (sau 82,6 mii tineri) (Fig. 8). În funcție de statutul ocupării, se atestă că printre salariați ponderea tinerilor cu nivel terțiar de studii este cea mai mare – circa 42% (sau 78,9 mii), iar printre tinerii care activează ca liber profesionist de trei ori mai mica – circa 13%. Aceasta face trimitere la siguranța pe care o primesc tinerii odata cu creșterea nivelului de studii și respectiv creșterea probabilității de angajare în câmpul muncii, deși, după cum arata cercetările, deseori angajarea pe piața locală a muncii se face la condiții și posturi inferioare calificării. Peste un sfert dintre angajații tineri (27,6%) sunt cu studii generale secundare, iar fiecare al cincilea are studii generale vocaționale (21,3%). Tinerii care au absolvit doar școala secundară sau cei cu studii secundare vocaționale sunt mai pasibili de a activa ca liber profesioniști, ponderea lor constituind 47,4% și respectiv 31,2% în această categorie, depășind cu mai mult de trei ori prezența celor cu studii terțiare.

Nivelul de pregătire al tinerilor integrați pe piața internă a muncii influențează sau oferă avantaje și în specificul activității prestate de către tineri după gradul de vulnerabilitate al acesteia (Tabelul 2). Astfel, tinerii cu studii secundare se regăsesc într-o pondere mai mare printre cei angajați în activități vulnerabile (85,5% comparativ cu tinerii cu studii superioare 12,8%), iar printre tinerii ocupați în activități non-vulnerabile practic jumătate au studii terțiare (circa 46%).

Tabelul 2. Nivelul de studii al tinerilor ocupați după specificul activității, %

Nivel de studii	Activități vulnerabile			Activități non-vulnerabile		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Primar	1,7	2,5	–	0,9	5,2	0,7
Secundar	85,5	85,7	85,1	53,3	70,4	65
Terțiar	12,8	11,8	14,9	45,8	24,4	34,1

Notă: Sunt luați în considerare doar tinerii cu studii complet finalizate.

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2013.

Printre beneficiile educației, atât individuale, cât și sociale, beneficiile economice sunt cele mai căutate. Cunoștințele specializate și abilitățile tehnice conduc la venituri mai mari, la o productivitate mai mare și la generarea de idei valoroase. Un indicator de analiză utilizat pentru a estima beneficiile economice ale educației este rata de returnare a educației. La nivel global se estimează că rata de returnare este în medie de 10%, ceea ce presupune că un an de studii (școlarizare) este asociat cu cel puțin 10% creștere în venitul salarial pe piața muncii⁹. În Republica Moldova, potrivit studiilor empirice, rata de returnare a educației pentru tinerii angajați este de 8%¹⁰. Caracteristic tendințelor globale, acest indicator este mai mare pentru femeile tinere (8,2%) în comparație cu bărbații (7,3%), fapt ce se reflectă prin nivelul de pregătire mai înalt al femeilor, inclusiv celor tinere.

9 Key Indicators of the Labour Market 2015 (KILM): Education and labour markets: Analysing global. ILO, 2015; Returns to Schooling around the World. World development report 2013 (Claudio E. Montenegro; Harry Anthony Patrinos).

10 Sparreboom Th., Staneva A. Is education the solution to decent work for youth in developing economies? Identifying qualifications mismatch from 28 school-to-work transition surveys. ILO, 2014.

3. CONCORDANȚA CALIFICĂRII CU EXIGENȚELE PIEȚEI MUNCII

Performanțele pieței forței de muncă depind în mare măsură de corelarea ofertelor de educație și formarea profesională inițială cu cerințele pieței muncii. Conform ODD 4, țintele 4.4 și 4.7 creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți cu competențe relevante pentru piața muncii precum și asigurarea ca toți elevii/studentii obțin cunoștințe și competențe necesare pentru promovarea dezvoltării și stilurilor de viață durabile prezintă obiective importante pentru politicile de stat. În acest context, analiza situației în domeniul respectiv, evidențierea problemelor-cheie, inclusiv în ceea ce privește disponibilitatea datelor statistice, constituie un suport informațional relevant pentru factorii de decizie.

Ultimii ani sunt marcați de o corelare slabă între sistemul educațional și piața muncii, iar unul din factorii care limitează corelarea este insuficiența de date și studii, neactualizarea lor privind nevoile pe termen lung al pieței. Măsurarea corespunderii între locul de muncă a persoanei și nivelul de calificare al acesteia se realizează prin aplicarea normativelor de categorii de competențe profesionale din Clasificarea Internațională Standard a Ocupațiilor (ISCO-08), unde grupele ocupaționale majore sunt clasificate în funcție de nivelul de educație apreciat conform Clasificării Internaționale Standard a Educației (ISCED).

**Tabelul 3. Corespunderea dintre grupele majore de ocupații
ISCO, nivelele de educație și de calificare**

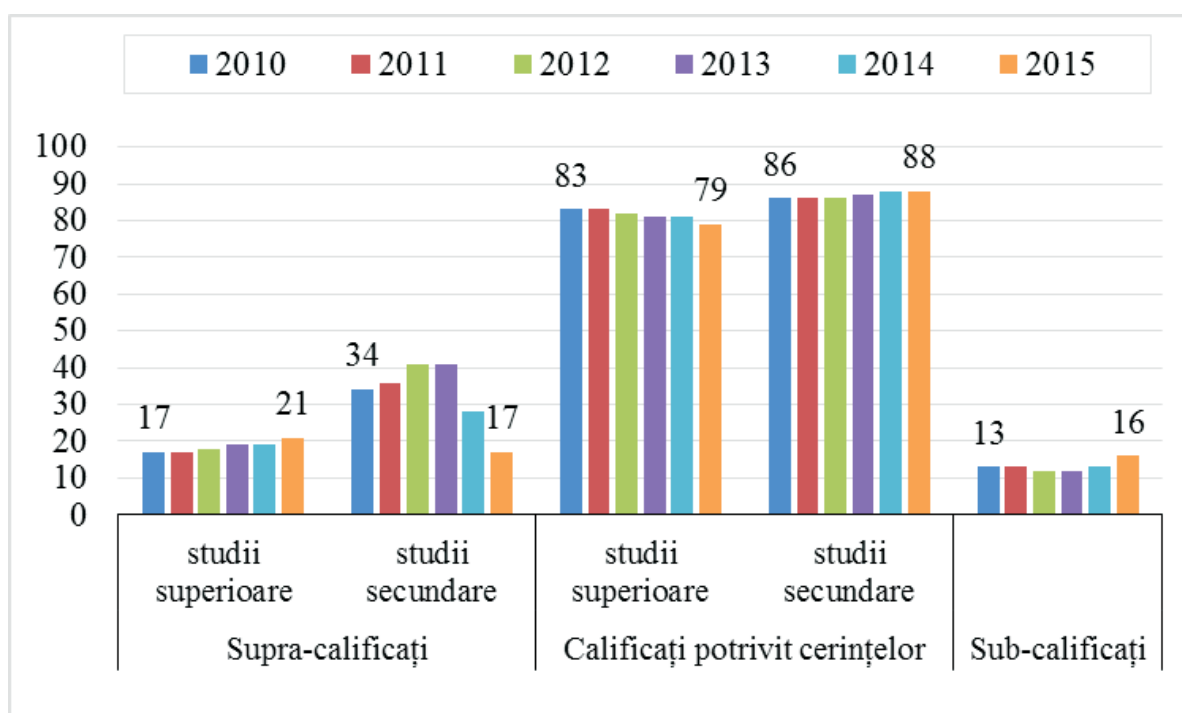
	Grupele majore ISCO-08	Tipul de califi- care conform grupului de ocupații	Nivelul de studii	Nivelul de studii ISCED-97	Nivelul de ca- lificare ISCO-08	
1.	Conducători, manageri	Calificare înaltă	Superior (terțiar) ISCED 5–6	6. Studii superioare, ciclul doi (masterat) / postuniversitare	3+4	
2.	Specialiști-profesioniști în diverse domenii de activitate			5b. Studii superioare, ci- clul unu (durată medie)	4	
3.	Tehnicieni, maiștri și asimilați			5a. Studii superioare, ciclul unu (durată scurtă sau medie)	3	
4.	Funcționari administrativi	Calificare scăzută	Secundar ISCED 3–4	4. Studii medii de speci- alitate (colegiu)	2	
5.	Lucrători în servicii, comerț și asimilați			3. Secundar profesional/ liceal/mediu general		
6.	Specialiști în agricultură, silvicultură și pescuit					
7.	Meșteșugari, muncitori calificați și asimilați					
8.	Operatori de instalații și mașini, asamblori					

	Grupele majore ISCO-08	Tipul de calificare conform grupului de ocupații	Nivelul de studii	Nivelul de studii ISCED-97	Nivelul de calificare ISCO-08
9.	Ocupații elementare	Necalificați	Primar ISCED 1–2	2. Gimnazial 1. Primar	1
0	Ocupații în forțele armate				1+2+4

Sursa: International Standard Classification of Occupations Structure, group definitions and correspondence tables. ILO, 2012. <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>

În general, calificativul „supra-educați” se referă la faptul că lucrătorii au mai mulți ani de studii decât necesită locul de muncă, iar „supra-calificați” sau „supra-competenți” (deseori, în literatura de specialitate, acești doi termeni se regăsesc ca sinonime) înseamnă că lucrătorii posedă un nivel ridicat de competențe, de cunoștințe, inclusiv în domenii diferite, de experiență profesională valoroasă, toate superioare cerințelor postului avut. Aceste definiții coexistă și se raportează direct una la alta.

În ultimii ani, la nivelul întregii populații ocupate, se înregistrează creșterea persoanelor supra-calificate în rândul angajaților cu studii superioare (21% în anul 2015), pe când printre angajații cu studii secundare, ponderea lucrătorilor supra-calificați s-a micșorat de două ori în intervalul anilor 2010–2015 (Fig. 9).

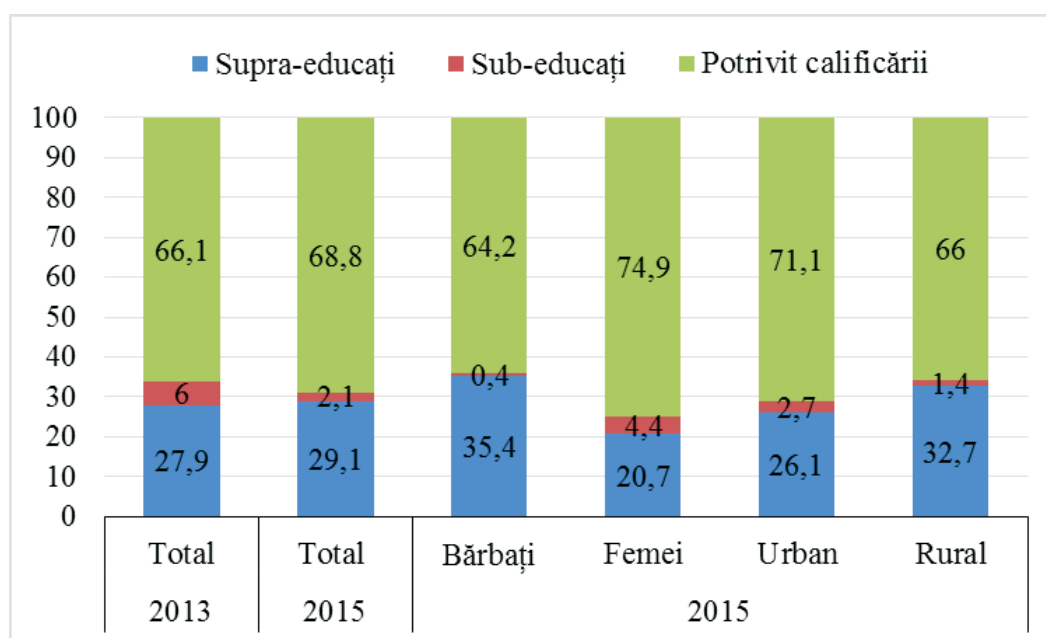
Fig. 9. Repartizarea populației ocupate din Republica Moldova după (ne) concordanța de calificări, pe nivel de studii, anii 2010–2015, %

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă, 2010–2015

O explicație a acestor schimbări poate fi faptul că atât în structura populației, cât și a angajaților a crescut efectivul persoanelor cu nivel terțiar de studii, totodată coeziunea foarte slabă dintre cerințele pieței muncii și pregătirea specialiștilor, dar și oportunitățile scăzute de angajare conform calificării impune deseori persoanele pregătite să accepte munci inferioare nivelului lor de calificare. Se evidențiază creșterea ușoară a ponderii lucrătorilor sub-calificați în

totalul angajaților (16% în anul 2015), aceștia fiind preponderent persoanele cu studii mai inferioare (raportate la nivelele de calificare ISCO 1, 2, 3) și revine, mai degrabă, pe seama persoanelor din grupe de vârstă mai mari.

Pregătirea profesională a tinerilor în raport cu exigențele pieței muncii se atestă a fi relativ înaltă. Rezultatele studiului Tranziția de la școală la muncă (BNS, 2015) relevă faptul că aproape o treime (29,1%) dintre tinerii activi în câmpul muncii posedă un nivel de studii mai înalt decât exigențele cerute și doar 2,1% sunt sub-educați pentru postul lor de muncă. Totuși, circa 69% dintre tinerii angajați lucrează în meserii ce corespund cu nivelul lor de educație. Față de prima rundă a studiului (BNS, 2013), atestăm o ușoară creștere a ponderii tinerilor supra-educați pentru ocupația avută și a celor cu nivel de studii corespunzător cerințelor, pe fundalul descreșterii celor sub-educați. Discrepanța de gen este în defavoarea bărbaților tinerii ocupați fiind deseori cu un nivel mai înalt de studii decât cerințele muncii pe care o prestează (35,4% comparativ cu 20,7% în cazul femeilor), pe când tinerele ocupate pe piața muncii au studii corespunzătoare postului avut – circa $\frac{3}{4}$ (Fig. 10).

Fig. 10. Repartizarea populației tinere ocupate (15–29 ani) după (ne)concordanța nivelului de educație și calificări, pe sexe și medii, %

Notă: populația tânără angajată cu studii finalizate din categoria ocupațională.

Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2013; 2015; Sparreboom Th., Staneva A. Is education the solution to decent work for youth in developing economies? Identifying qualifications mismatch from 28 school-to-work transition surveys. ILO, 2014.

O vizualizare pe medii de reședință a datelor atestă că tinerii din mediul rural sunt mai dezavantajați, întrucât fiecare al treilea tânăr ocupat este supra-educat pentru locul de muncă avut, iar aceasta indică atât pierderi personale, cât și sociale, ca investiție de timp și bani alocați studiilor. În general, ponderea înaltă a tinerilor supra-educați pentru ocupația avută în câmpul muncii este și rezultatul creșterii nivelului de studii în rândul populației tinere din Republica Moldova. Lipsa locurilor de muncă care corespund unui anumit nivel de educație impune tinerii cu studii superioare să accepte locurile de muncă disponibile, inclusiv cele pentru care sunt supra-calificați. Drept urmare, pe de o parte, persoanele cu un nivel de educație ce depășește cerințele postului este probabil să câștige mai puțin decât ar fi putut în alte condiții. În plus, utilizarea necorespunzătoare a abilităților și supra-educația duce la pierderea de competențe. Pe de

altă parte, și statul este în pierdere, fiindcă potențialul productiv în economie nu este pe deplin folosit.

Neconcordanța dintre nivelul de studii/calificare al tinerilor și locul de muncă unde activează, îi pune pe unii dintre aceștia iarăși în fața alegerii și căutării unei noi activități. În general, peste un sfert dintre tinerii ocupați (27%) au avut experiența de a refuza un post de muncă. Dintre ei, 6,4% au refuzat postul din motiv că activitatea nu corespundea nivelului de calificare (Tabelul 4). Printre femeile tinere, circa 10% s-au confruntat cu această problemă, iar printre bărbați – 4,2%. Remarcăm că, femeile au un nivel de studii mai înalt, iar probabilitatea de a se angaja, la început, la un post cu cerințe de calificare mai joasă, este mai mare, inclusiv ca urmare a deficitului de oportunități de angajare, dar și a aspectelor discriminării de gen menționate mai sus.

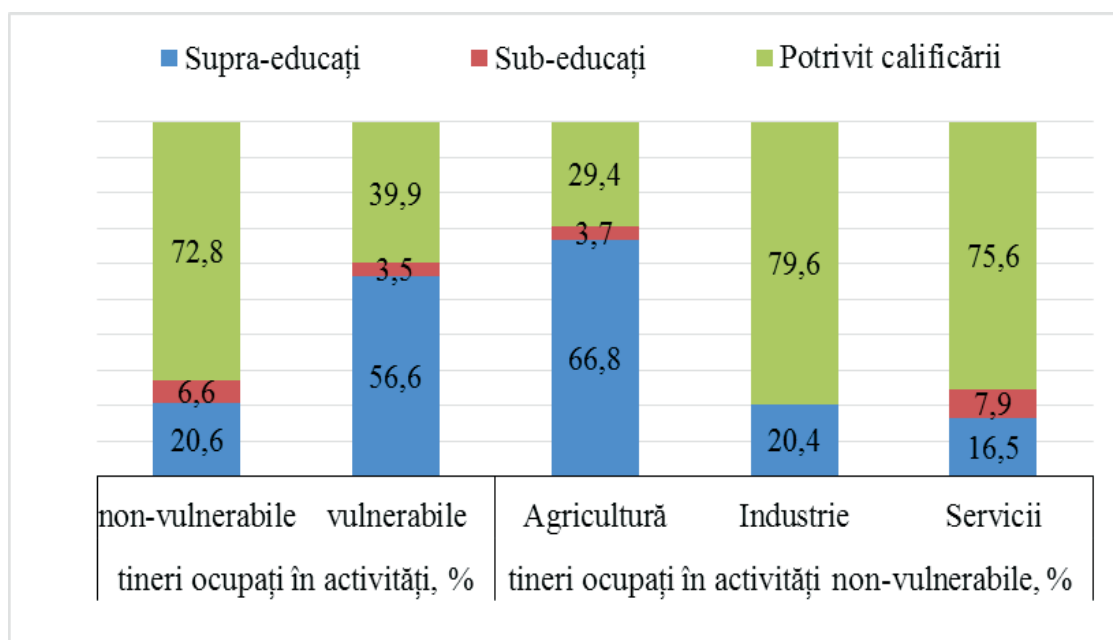
Necoresponderea calificării cu activitatea profesională este și un motiv ce alimentează dorința tinerilor de a-și schimba locul de muncă. Astfel, în medie, 12% dintre tinerii ocupați ar vrea să-și schimbe munca pentru a-și putea utiliza pe deplin calificările/abilitățile pe care le au. În cazul bărbaților tineri, circa 13% manifestă această dorință, iar a femeilor – 10%.

Tabelul 4. Ponderea tinerilor ocupați pentru care nivelul de calificare este motivul refuzului sau al schimbării unui loc de muncă, anul 2015

Tineri ocupați care:	Total	Bărbați	Femei	Urban	Rural
au refuzat un loc de muncă din motiv că lucrul nu corespundea nivelului de calificare (% din totalul tinerilor care au avut experiența de a refuza un post)	6,4	4,2	9,8	5,7	7,7
ar vrea să-și schimbe munca pentru a-și utiliza mai bine calificările/abilitățile (% din totalul tinerilor ocupați)	11,9	12,8	10,1		

Notă: populația tânără angajată cu studii finalizate din categoria ocupațională.

Sursa: calculat în baza rezultatelor studiului Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

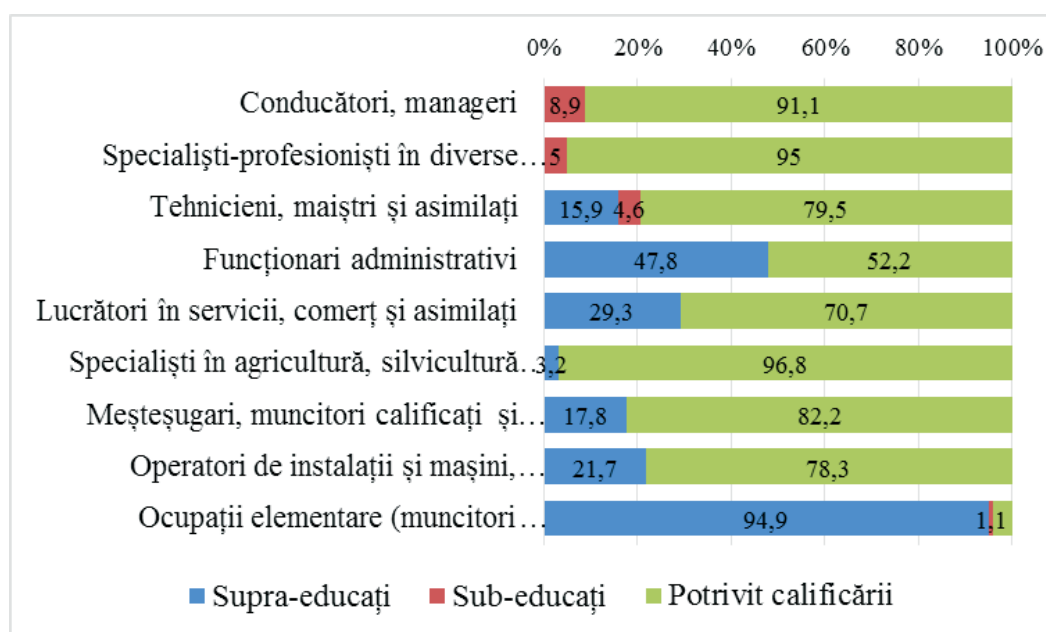

Fig. 11. Repartizarea populației tinere ocupate (15–29 ani) după (ne)concordanța nivelului de educație și calificări, anul 2013, %

Sursa: Tranziția de la școală la muncă. BNS, 2013 // Sparreboom Th., Staneva A. Is education the solution to decent work for youth in developing economies? Identifying qualifications mismatch from 28 school-to-work transition surveys. ILO, 2014.

Se evidențiază ponderea extrem de mare a tinerilor ocupați care au calificare mai înaltă decât cea necesară (circa 57%) printre cei încadrați în munci vulnerabile (lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiari neremunerați) de regulă, fără condiții decente de muncă, câștiguri adecvate calificării și garanții sociale (Fig. 11). Situație similară se atestă și pentru tinerii ocupați în activitățile non-vulnerabile din sectorul agricol, $\frac{2}{3}$ dintre aceștia având studii mai înalte decât cerințele de calificare.

Se constată o probabilitate eminentă de a avea tineri lucrători supra-educați printre tinerii din ocupațiile elementare (94,9%) (Fig. 12). De asemenea, cu un nivel de educație mai înalt pentru ocupația avută este și fiecare al doilea tânăr-funcționar administrativ (circa 48%), practic fiecare al treilea lucrător tânăr din servicii și vânzări (29,3%), $\frac{1}{5}$ dintre operatorii de instalații și mașini, dar și dintre tinerii meseriași și lucrătorii în comerț.

Fig. 12. Repartizarea populației tinere ocupate (15–29 ani) după (ne)concordanța nivelului de educație și calificări, pe grupe majore de ocupații ISCO-08, anul 2015

Notă: populația tânără angajată cu studii finalizate din categoria ocupațională.

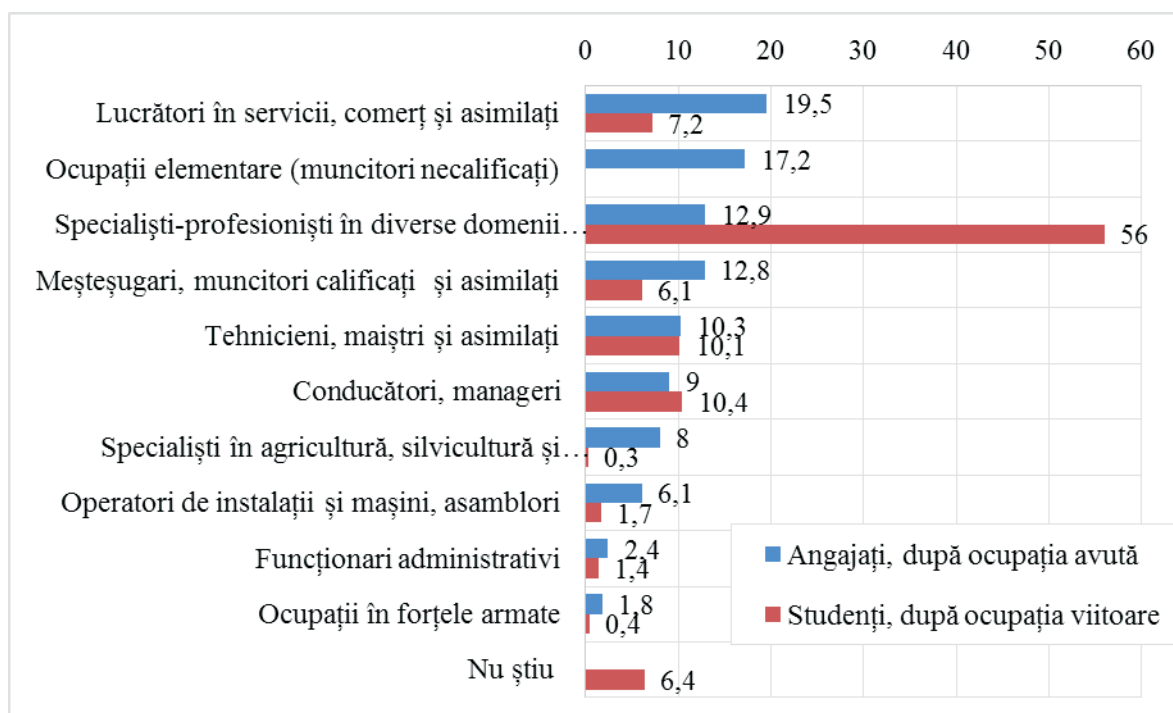
Sursa: Tranziția de la școală la muncă (SWTS). BNS, 2015.

La celălalt pol, ocupațiile unde se întâlnesc tineri sub-educați, deși cu o pondere relativ mică, sunt meseriile care necesită competențe specifice: conducători/manageri (circa 9%), specialiști-profesioniști și tehnicieni, în medie câte 5% dintre tineri. Sub-educația capitalului uman de muncă poate avea un impact negativ asupra productivității muncii și poate constitui un obstacol semnificativ pentru creșterea economică.

Cererea de educație și competențe este influențată de schimbările structurale și cele tehnologice care, de obicei, intensifică necesitatea de lucrători calificați. Studiile internaționale constată că, migrația joacă un rol important în acest aspect, întrucât schimbările structurale sunt deseori însoțite de migrația rural-urbană, iar fluxurile migratorii internaționale intensifică interacțiunea abilităților și influențează nepotrivirea competențelor¹¹. Lucrătorii cu mai puțină experiență sunt mai susceptibili de a fi cu nivel mai înalt de educație (supra-educați), iar cei cu experiență, dimpotrivă, de a fi sub-educați, aceasta sugerând că experiența poate înlocui rezultatele educaționale.

¹¹ Quintini G. 2011. Over-qualified or under-skilled: A review of existing literature OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 121 (Paris).

Repartizarea studenților după ocupațiile viitoare la care aspiră și va fi potrivită calificării primite atestă o discrepanță (nepotrivire) vădită pe piața muncii între cererea și oferta de ocupații cu nivel superior de pregătire (Fig. 13). În prezent, pregătirea specialiștilor-profesioniști (ISCED 5–6 / calificare înaltă ISCO) depășește de patru ori ponderea angajaților reali în acest grup de ocupații. Deși printre tinerii activi pe piața muncii, lucrători cu ocupații elementare¹² sunt în topul angajaților, tineri care s-ar pregăti să lucreze în acest grup de ocupații lipsesc în totalitate. Aceasta, de fapt, este o situație normală, având în vedere că tineretul optează astăzi pentru a-și ridica nivelul de studii, presupunând efort individual și financiar, și respectiv, se așteaptă la oportunități de angajare potrivit calificării. Remarcăm, inclusiv și alte ocupații mai solicitate de către tineri, cum ar fi conducători/manageri (10,4%), tehnicieni și profesii similare (10,1%) se raportează la cerințe de calificare înaltă (nivel de calificare 4 și 3 conform ISCO-08) și studii superioare (ISCED 5–6).

Fig. 13. Distribuția ocupațională a tinerilor angajați pe piața internă a muncii și distribuția studenților după ocupațiile la care aspiră, conform ISCO-08, anul 2015, %

Notă: datele se referă la populația tânără angajată cu studii finalizate

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

Panorama discrepanțelor dintre realitatea ocupațiilor pe piața internă a muncii și aspirațiile capitalului uman care urmează de a intra pe această piață face trimitere la pierderile probabile ale resurselor umane educate și calificate care, fie vor accepta să se angajeze în ocupații inferioare nivelului de pregătire avut, fiind supra-educați pentru acestea, fie nu se vor regăsi de fel în câmpul muncii din Moldova.

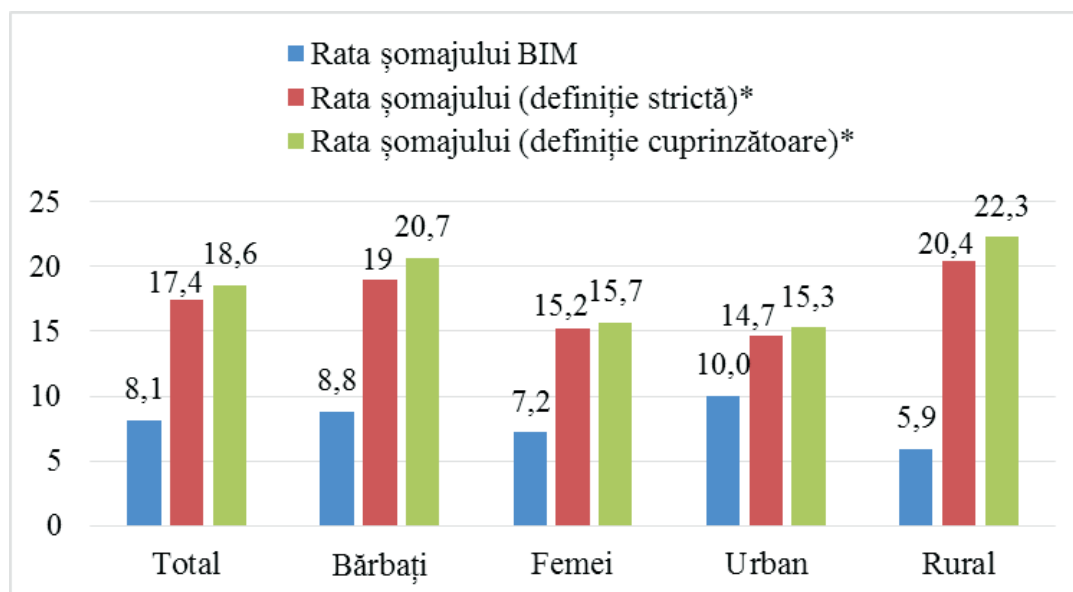
¹² De regulă, ocupațiile elementare se raportează la muncitorii necalificați, care au terminat, cel mult, nivel de studii gimnazial (ISCED 1–2) și au nivelul 1 de calificare ce cuprinde ocupațiile legate de îndeplinirea unor sarcini simple și de rutină sau sarcini executate manual (potrivit International Standard Classification of Occupations Structure, group definitions and correspondence tables. ILO, 2012). Ocupațiile elementare includ: muncitorii necalificați în agricultură, muncitorii necalificați în lucrări publice, hamalii, ajutorii de bucătari, vânzătorii ambulanți, personalul casnic pentru curățenie, măturătorii, etc. (conform Clasificatorul Ocupațiilor RM, aprobat prin Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei, nr. 22 din 3 martie 2014).

4. PROFILUL EDUCATIV AL TINERILOR ȘOMERI

Pentru anul 2016, rata de șomaj (BIM) printre tineri era de 8,1%¹³, fiind în creștere în raport cu ultimii ani (7,2% în 2014) și depășind de două ori media la nivel de țară (4,2% în 2016). Printre tineri, cei mai afectați de șomaj sunt bărbații (3 din 5 șomeri tineri), tinerii din mediu rural (7 din 10 șomeri tineri) și tinerii cu vârsta între 20–29 ani (9 din 10 șomeri tineri).

În același timp, trebuie remarcat faptul că șomajul înregistrat oficial este prea scăzut și nu reflectă situația reală. Criza economică, socială și politică din ultimii ani, migrația intensă a tinerilor în străinătate în căutarea unui loc de muncă, în special din zonele rurale, precum și dificultățile evidenței statistice a populației (înregistrarea migrației) ne permit să presupunem că rata șomajului este subestimată.

Situația în care mijloacele convenționale de căutare de lucru au o relevanță limitată, piața muncii este în cea mai mare parte neorganizată, iar absorbția forței de muncă nu este corespunzătoare, efectivul șomerilor tineri este estimat și prin alte definiții care permit reflectarea mai reală a situației. Numărul șomerilor tineri este semnificativ mai mare dacă este evaluat prin definiția strictă a șomajului (potrivit căreia o persoană poate fi considerată „șomer”, dacă nu are de lucru, este dispusă să lucreze și caută de lucru în mod activ) și definiția cuprinzătoare (care exclude criteriul „căutare de muncă în mod activ”). Astfel, rata strictă a șomajului în rândul tinerilor este de 17,4%, iar rata cuprinzătoare a șomajului este de circa 19% (Fig. 14).

Fig. 14. Șomajul în rândul tinerilor 15–29 ani, estimări alternative după definiția strictă și cea cuprinzătoare, %

Sursa: Forța de muncă în RM: ocuparea și șomaj în anul 2016, BNS; * Ganța V., Shamchiyeva L. Tranziția tinerelor și tinerilor spre piața muncii în Republica Moldova. Rezultatele anchetelor din 2013 și 2015 privind tranziția de la școală la muncă. ILO, 2016.

Examinând tendințele generale în rândul populației în ceea ce privește educația, remarcăm schimbări semnificative la nivelul instruirii tinerilor șomeri (Fig. 15). Proporția tinerilor cu studii superioare a crescut de aproape trei ori (de la 10,1% în 2004 la peste 28% în 2014) pe fundalul

¹³ Forța de muncă în Republica Moldova: ocuparea și șomajul în anul 2016. BNS, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5585&parent=0>

diminuării constante a numărului persoanelor cu pregătire gimnazială (de la 30,8% la 24,3%) și secundară vocațională (de la circa 49% la 39,2%). Astfel, gradul de vulnerabilitate, mai mare în special pentru tinerii cu nivel de studii inferior, s-a extins și pentru tinerii cu studii superioare, fapt ce vorbește despre disfuncționalitățile esențiale ale pieței muncii, cererii și ofertei de muncă, precum și a ineficienței programelor de studii profesionale și vocaționale care nu se raportează la necesitățile pieței muncii interne. Printre șomerii tineri cu potențial înalt de pregătire, femeile și persoanele din mediul urban sunt cei mai afectați: practic fiecare al patrulea dintre ei are studii terțiare și nu a putut să se integreze pe piața muncii.

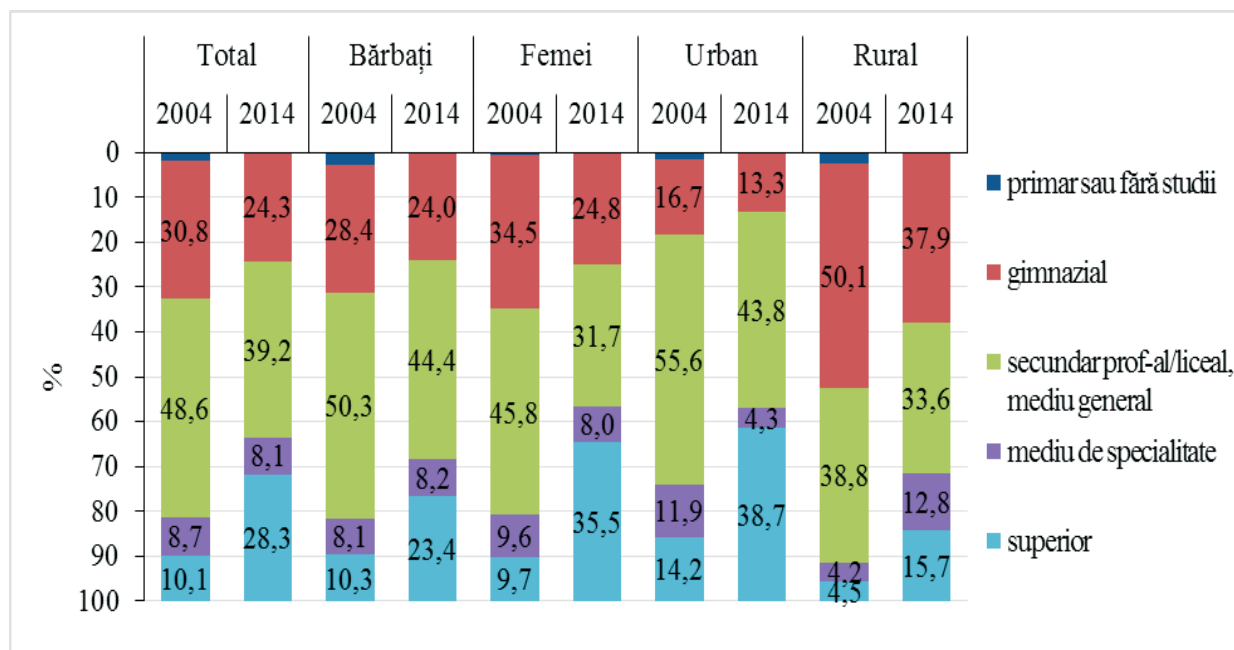

Fig. 15. Repartizarea tinerilor șomeri (15–29 ani) după nivel de studii, pe sexe și medii de reședință, anii 2004 și 2014, %

Sursa: BNS, Ancheta Forței de Muncă, 2004–2014.

Factori care ar putea explica creșterea ponderii tinerilor cu studii superioare printre șomeri sunt: neatractivitatea locurilor vacante de muncă, salariul indecent, dificultățile întâlnite la prima angajare și inegalitatea de gen, lipsa experienței de muncă precum și formarea profesională neadecvată exigențelor pieței muncii (41% dintre angajatori identifică nivelul scăzut de calificare a forței de muncă o constrângere majoră pentru piața muncii¹⁴).

Totodată, rata șomajului printre tineri în funcție de nivelul de studii permite să constatăm că studiile superioare devin, de regulă, un mijloc de salvare împotriva șomajului printre tineri, or rata de șomaj este cea mai mică printre deținătorii de studii superioare (11,7%) comparativ cu posesorii altor nivele de educație. Cea mai înaltă rată de șomaj se înregistrează printre tinerii cu studii secundare (25,7%) și tinerii cu studii medii de specialitate (22,9%).

Potrivit rezultatelor Anchetei Forței de Muncă (BNS, 2014), marea majoritate a șomerilor tineri (circa 95%), indiferent de caracteristicile sociodemografice, nu sunt implicați în studii sau activități de pregătire profesională formală, iar numărul șomerilor tineri implicați în instruire informală este nesemnificativ.

14 Buciuceanu-Vrabie M. Oportunități și riscuri în dezvoltarea potențialului uman al tinerilor. În: Creșterea economică în condițiile globalizării. Sesiunea științifică: Structura demografică și calitatea potențialului uman. Chișinău, 2014, p. 20–29.

Nivelul șomajului în rândul tinerilor este influențat și de lipsa experienței de muncă, or tinerii șomeri care nu au lucrat niciodată au o pondere impunătoare în totalul șomerilor tineri – 42% (în anul 2014). Acest fapt este determinat, pe de o parte, de nedorința unor angajatori de a angaja persoane fără experiență de muncă, iar pe de altă parte, de lipsa unor capacități profesionale ce le-ar permite acestor șomeri de a-și găsi un loc de muncă. În plus, persoanele tinere nu acceptă salariile propuse de angajatori la începutul carierei lor profesionale, considerându-le ca fiind extrem de mici. Totodată, deficitul locurilor de muncă în sate și discriminarea de gen la angajare sporește proporția șomerilor tineri fără experiență de muncă, în special în rândul femeilor (circa 46% din tinerele șomere) și tinerilor din mediul rural (circa 39%). Șomajul tinerilor care au lucrat înainte, în cea mai mare parte este determinat de încetarea unei activități de muncă, iar tinerii sunt angajați, de regulă, la activități temporare. De altfel, sfârșitul activităților temporare de muncă este motivul cel mai răspândit pentru un sfert din tinerii care au devenit șomeri după o activitate de muncă¹⁵.

O ponderea înaltă a șomerilor tineri – circa 41%, n-au acceptat o ofertă de muncă în procesul căutării¹⁶. Alături de motivul principal prin care tinerii își justifică refuzul, și anume salariul mic oferit (76,5%), muncă neinteresantă (9,2%), circa 7% dintre ei au refuzat deoarece munca nu se potrivea cu nivelul de calificare avut (Tabelul 5).

Tabelul 5. Ponderea șomerilor tineri pentru care lipsa nivelului de calificare corespunzător prezintă cauză a refuzului unui loc de muncă sau obstacol în găsirea acestuia, anul 2015

Tineri șomeri (15–29 ani)	Total	Bărbați	Femei	Urban	Rural
care au refuzat un loc de muncă din motiv că lucrul nu corespundea nivelului de calificare (% în totalul șomerilor tineri care au refuzat cândva un loc de muncă în procesul căutării)	6,5	8,4	–	9,3	–
care apreciază ca obstacol principal în căutarea unui loc de muncă necesitatea unei calificări superioare pentru ofertele prezente (% în total șomeri tineri)	7,8	12,1	–	5,9	9,3
care nu caută un loc de muncă din cauza că nu se simt pregătiți profesional (% din șomerii tineri care nu caută un loc de muncă)	10,2	8,1	20,1	–	–

Sursa: calculat în baza studiului Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015. BNS.

Rezultatele studiului arată că printre șomerii tineri, bărbații sunt mai selectivi în acceptarea unei oferte de muncă, având tendința de a evalua postul de muncă nu doar prin prisma remunerării, dar și dacă este interesant (circa 12%) și coincide cu nivelul de calificare avut (circa 9%). De altfel, nivelul de calificare nici nu prezintă pentru tinerele șomere un motiv de a refuza un job, principalele condiții fiind plata și amplasarea locului de muncă. De menționat, necesitatea unei calificări superioare este enunțată și ca obstacol principal în găsirea unui loc de muncă de circa 8% dintre șomerii tineri cu incidență superioară în cazul bărbaților (12,1%) și pentru tinerii din mediul rural (9,3%). Totodată, 18,2% dintre șomerii tineri (sau 9,7 mii persoane) nu căutau la momentul studiului un loc de muncă. Dintre ei, peste 10% (sau 2% din totalul tinerilor șomeri) își argumentează comportamentul prin faptul că nu se simt pregătiți din punct de vedere profesional.

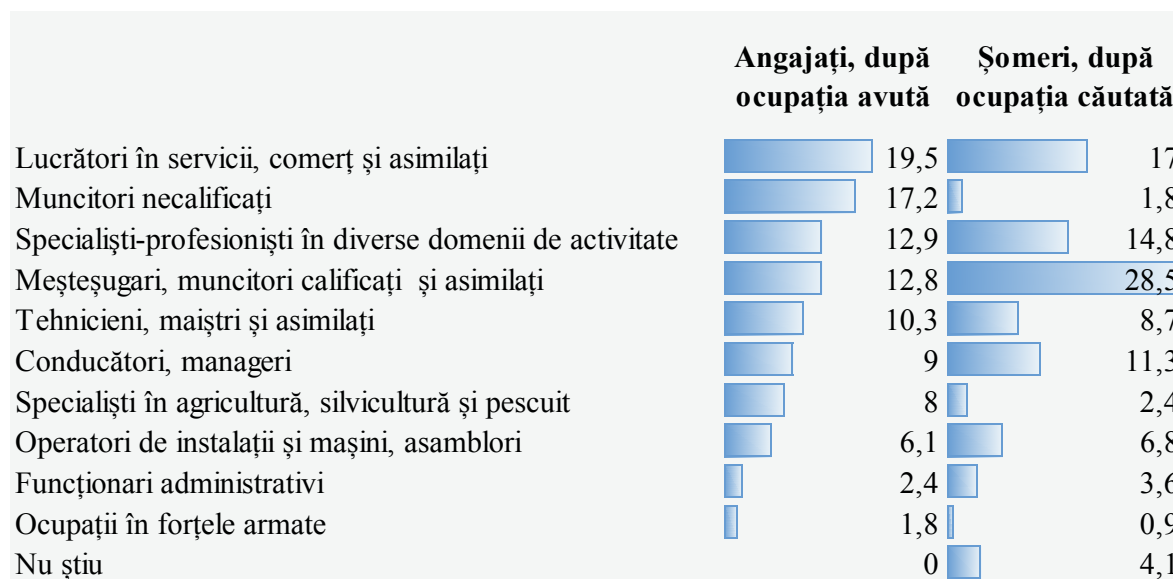
15 Ganța V., Shamchiyeva L. Tranziția tinerelor și tinerilor spre piața muncii în Republica Moldova. Rezultatele anchetelor din 2013 și 2015 privind tranziția de la școală la muncă. ILO, 2016.

16 Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015

Peste două treimi (67,7%) dintre tinerii șomeri s-au confruntat cu perioade pe termen scurt și mediu de șomaj (până la șase luni), extinderea ducând la erodarea abilităților, pierderi financiare și descurajare. Durata șomajului printre tineri și cauza acestuia se explică fie ca urmare a numărului limitat de oferte de muncă disponibile în țară, fie ca rezultat al selectării ofertelor de muncă pe care sunt dispuși să le accepte tinerii, refuzând oportunitățile care nu corespund postului, salariului, amplasării serviciului ș.a.

Comparația dintre posturile deținute deja de către tinerii angajați și posturile pentru care tinerii șomeri sunt dispuși să aplice, dar și preluarea acestora ca indicatori ai cererii de muncă și respectiv ai ofertei de muncă, permite identificarea necorespunderilor dintre cerere și ofertă pe piața muncii (Fig. 16). Printre tinerii șomeri, potrivit studiilor BNS, cele mai căutate ocupații sunt cele de meșteșugari (28,5%), lucrători în servicii și vânzări (17%), specialiști-profesioniști (circa 15%) și conducători/manageri (11,3%), în timp ce printre tinerii angajați distribuția ocupațiilor prestate este: lucrători în servicii și vânzări (19,5%), ocupații elementare (17,2%), specialiști-profesioniști (circa 15%) și meșteșugari/muncitori calificați (circa 13%). Remarcăm că, munca prost plătită din ocupațiile elementare și din agricultură, inclusiv ca lucrători calificați, nu reprezintă o oportunitate atractivă pentru tineri, aceste ocupații fiind în căutare doar de 1,8% și respective 2,4% dintre șomerii tineri.

Observăm o supraofertă de muncitori meseriași/muncitori calificați, solicitarea acestor activități de către șomerii tineri depășind de două ori prezența ei printre tinerii angajați și un surplus moderat de manageri, specialiști-profesioniști și funcționari administrativi. Presupunem că o bună parte a șomerilor tineri, fiind cel puțin cu studii secundare, profesionale (vocaționale) sau medii de specialitate, tind spre ocupații care s-ar potrivi nivelului lor de calificare (ISCO-08, nivelul 2) conform studiilor avute (ISCED 3–4).

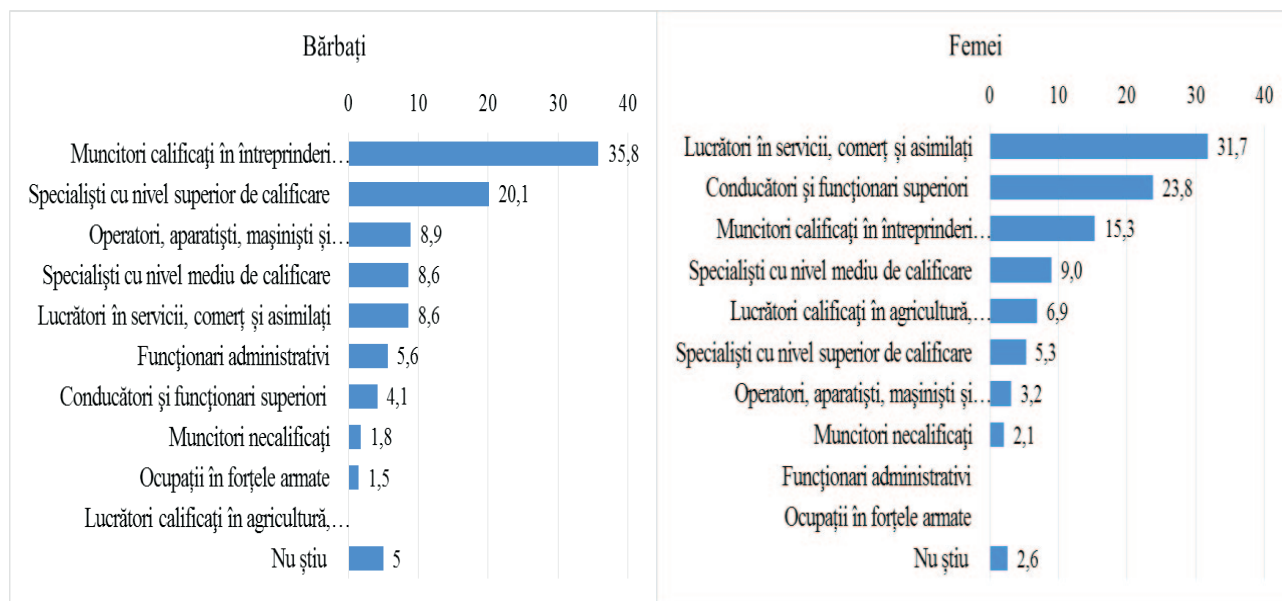

Fig. 16. Distribuția ocupațiilor căutate de șomerii tineri și a ocupațiilor tinerilor angajați, conform grupului major de ocupații ISCO-08, anul 2015, %

Notă: populația tânără angajată cu studii finalizate din categoria ocupațională.

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

Se atestă însă, și ponderea semnificativă a șomerilor tineri care caută ocupații raportate la un nivel înalt de studii (nivelul 5 și 6 conform ISCED-97) și de calificare (nivelul 3 și 4 conform ISCO-08) (Fig. 16). Or, potrivit datelor statistice, peste un sfert dintre șomerii tineri caută ocupații precum conducători/manageri, dar și specialiști cu nivel superior de calificare.

Fig. 17. Distribuția ocupațiilor (conform CORM) căutate de șomerii tineri, pe sexe, anul 2015, %

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

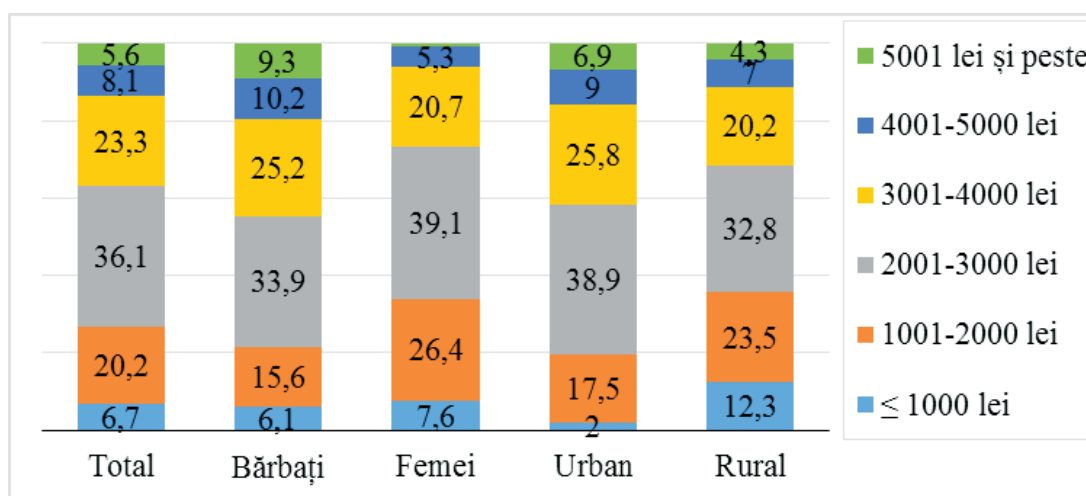
Preferințele ocupaționale diferă între tineri și tinere (Fig. 17). Printre femeile șomere tinere cele mai solicitate locuri de muncă sunt de lucrător în servicii, comerț și activități asemănătoare (circa 32% comparativ cu 8,6% în cazul bărbaților) și de conducători/manageri (circa 24%, comparativ cu 4,1% în cazul bărbaților). Bărbații șomeri tineri sunt în căutare, în special, de posturi ca muncitori calificați în întreprinderi industriale, în meserii, construcții și alte activități asemănătoare (circa 36%) sau ca specialiști cu nivel superior de calificare (20,1%).

5. VENITUL SALARIAL AL TINERILOR

ODD 8, ținta 8.5 stipulează remunerarea egală pentru munca de valoare egală pentru femei și bărbați și eliminarea tuturor formelor de discriminare în baza de sex sau alte criterii. În acest sens, Strategia națională privind ocuparea forței de muncă (2017–2021) urmează să contribuie la realizarea acestui obiectiv prin măsuri speciale de creștere a ocupării formale.

În căutarea unui loc de muncă, tinerii pun un mare accent pe remunerarea (salariul) ce ar primi-o lunar. Mai mult, salariul mic oferit la angajare este motivul cel mai des enunțat printre tinerii care au refuzat vreo dată o ofertă de muncă. Potrivit rezultatelor empirice (BNS, SWTS, 2015), o astfel de experiență au avut peste 62% dintre tinerii activi în câmpul muncii și circa 77% dintre șomerii tineri.

Deși statistica oficială nu prezintă date dezagregate asupra venitului salarial al populației în vârstă de 15–29 ani, o vizualizare mai detaliată ne permite studiul Tranziția de la școală la muncă (SWTS, 2015, BNS). Astfel, constatăm că la momentul studiului (martie 2015) tinerii angajați în câmpul muncii (salariați cu o durată a zilei de muncă de 8 ore) câștigau lunar un salariu mediu de 2771 lei (sau 147US\$¹⁷), ceea ce era cu circa 35% mai puțin decât salariul mediu lunar pe țară la momentul studiului (circa 4300 lei sau 225US\$¹⁸). Rezultatele atestă că circa 7% dintre tineri câștigau până la 1000 lei; 20,2% între 1001–2000 lei, iar pentru 36% salariul lunar era de 2001–3000 lei (Fig. 18). În general, peste 86% dintre salariații tineri primesc un venit lunar mai mic sau egal cu salariul mediu pe țară.

Fig. 18. Repartizarea salariaților tineri (15–29 ani) în funcție de câștigul salarial lunar, pe sexe și medii, anul 2015, %

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

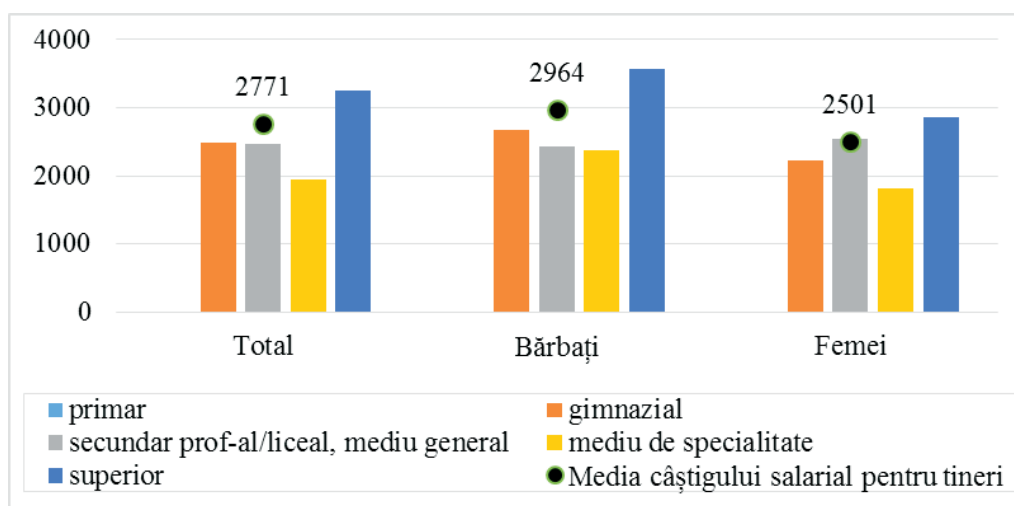
Discrepanțele de gen și mediu de reședință sunt destul de evidente. Femeile tinere și tinerii din sate sunt cei mai dezavantajați: 9 din 10 au un câștig salarial mai mic decât media pe țară, pe când în rândul bărbaților tineri și al tinerilor din mediul urban, 8 din 10 sunt în această situație. Doar 5% dintre femeile tinere angajate au un salariu de 4001–5000 lei, iar pentru mai puțin de 1% câștigul salarial mediu lunar depășește 5000 lei, ceea ce este de două ori mai puțin decât în cazul bărbaților tineri.

¹⁷ Rata medie de schimb valutar conform Bancii Naționale la momentul studiului (martie 2015) era de 18,6 lei for 1US\$.

¹⁸ Statistica curentă privind evoluția câștigului salarial mediu lunar. BNS, www.statistica.md

Un fapt aparent evident, studiile și pregătirea profesională sunt un avantaj pentru mărimea venitului salarial. Observăm, în cazul tinerilor cu studii terțiare salariul (3258 lei sau 173,5US\$) este cu 24% mai mare decât pentru cei cu studii inferioare și cu 17% decât câștigul salarial mediu pentru tineri în general. Este total dezavantajoasă situația pentru tinerii cu studii vocaționale post-secundare, pentru această categorie salariul se atestă a fi cel mai mic (în jur de 1950 lei sau 103,6US\$), inclusiv și în raport cu salariații tineri care au studii secundare sau vocaționale (în medie, circa 2472 lei sau 131,6US\$).

Un decalaj semnificativ, specific și întregii populații ocupate, se raportează la inegalitatea de gen în salarizare, inclusiv în funcție de nivelul de studii absolvit. Deși femeile tinere au un nivel de educație și pregătire profesională mai înalt în comparație cu bărbații, totuși câștigul lor salarial este mai mic, practic pentru toate nivelele (Fig. 19). În cazul angajaților tineri cu nivel terțiar de studii și a celor cu studii medii de specialitate, în condiții similare, salariul femeilor este cu 20% și respectiv 23% mai mic față de cel al bărbaților.

Fig. 19. Salariul mediu lunar (lei MLD) al tinerilor angajați în câmpul muncii pe nivel de studii absolvit, anul 2015

Notă: populația tânără angajată cu studii finalizate.

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

Ocupațiile cu cerințe de calificare înaltă sunt mai bine plătite (Fig. 20). În mare parte, acest aspect și justifică tendința tinerilor de a obține studii superioare, optând mai puțin pentru cele vocaționale. Discrepanța de gen este semnificativă pentru majoritatea ocupațiilor, femeile tinere fiind dezavantajate în salariu în medie cu 16% față de salariul bărbaților. Excepție fac două categorii de ocupații – managerii și lucrătorii calificați în agricultură, unde salariul femeilor tinere depășește pe cel al bărbaților cu circa 2% și respectiv 20%.

Evidențiem diferențele de salariu foarte mari în defavoarea tinerelor pentru ocupațiile cu nivel înalt de calificare: profesioniști (cu circa 25% mai puțin) și tehnicieni și profesii similare (cu peste 47% mai puțin). Trebuie să menționăm că în repartizarea pe ocupații, tinerele angajate se regasesc în număr mai mare anume în activitățile cu cerințe de calificare înaltă.

Astfel, remunerarea inegală și inechitabilă sporesc vulnerabilitatea materială și financiară a femeilor pe piața internă a muncii în pofida nivelului de pregătire mai înalt, demotivarea și respectiv plasarea în categoria populației inactive pe o perioadă mai lungă – statut amplificat de responsabilitățile materne și familiale, pe de o parte, și lipsa alternativelor în concilierea vieții de familie și activitatea profesională etc., pe de altă parte.

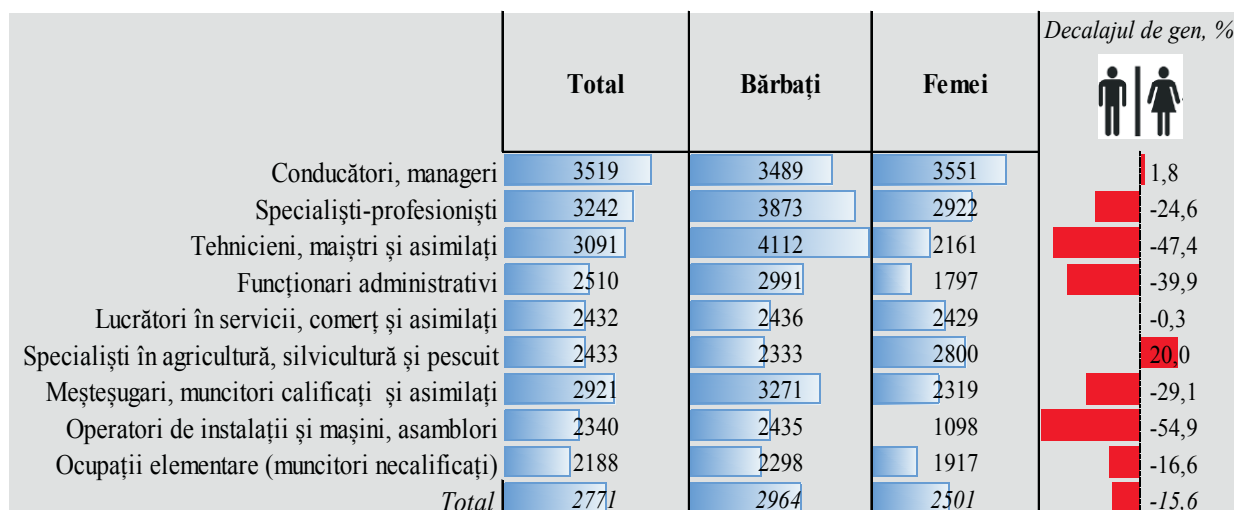

Fig. 20. Venitul salarial mediu lunar al angajaților tineri în funcție de ocupație (conform ISCO-08), repartizare pe sexe, anul 2015 (lei)

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

Este perceptibil faptul că în condițiile nivelului de trai scăzut, instabilității economice și politice, tinerii aspiră la un loc de muncă cu venituri rezonabile pentru un trai decent. Reprezentările și așteptările tinerilor față de un salariu minim acceptabil este foarte diferit de salariul real pe care îl au tinerii angajați.

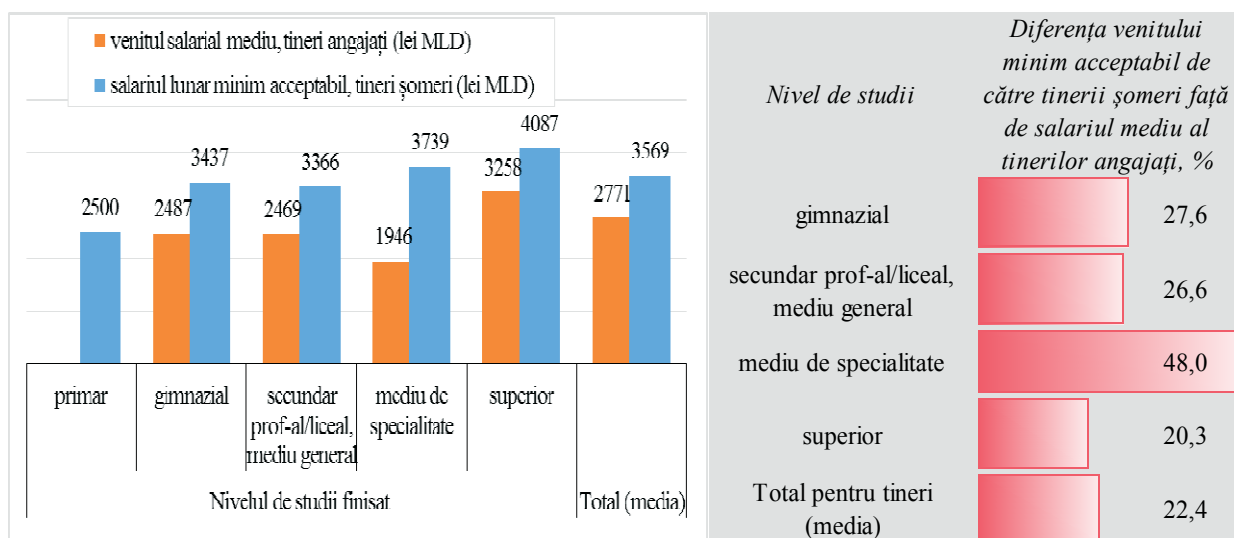

Fig. 21. Diferența dintre venitul lunar minim acceptabil de către șomerii tineri și venitul salarial mediu al tinerilor angajați, anul 2015

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

Astfel, dacă ne raportăm la doleanțele tinerilor aflați în șomaj, salariul minim acceptabil pentru ei (3569 lei sau circa 190US\$) este cu peste 22,4% mai mare decât salariul mediu real din rândul tinerilor angajați.

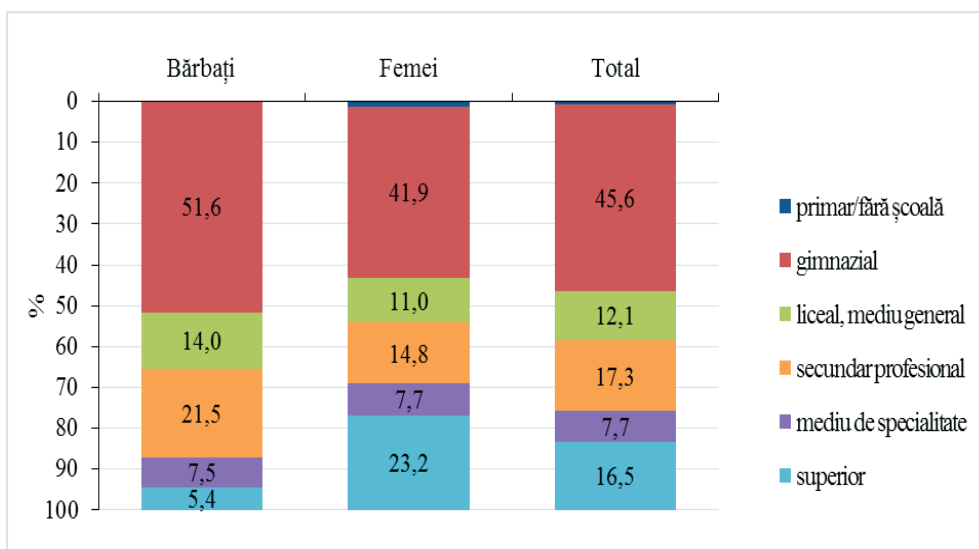
Veniturile salariale actuale modeste în rândul tinerilor, oportunitățile scăzute de a câștiga mai mult, alături de problemele de integrare la primul loc de muncă, discriminarea în câmpul muncii, în special în cazul femeilor tinere, atractivitatea scăzută a locurilor vacante existente ș.a. sunt factorii ce intensifică migrația de muncă a tinerilor în afara țării, pierderea de potențial format și pregătit profesional cu dezavantaje puternice asupra economiei țării și al capitalului uman.

6. POPULAȚIA TÂNĂRĂ INACTIVĂ

Printre tinerii din Republica Moldova se înregistrează o rată înaltă de inactivitate, ce se menține în decursul ultimilor zece ani cu cele mai mari valori (în medie peste 69% între anii 2004–2016), comparativ cu alte categorii de vârstă ale populației. Efectivul tinerilor inactivi economic a evoluat ascendent până în anul 2010, ca urmare a intrării în vârstă activă a generațiilor numeroase născute în anii '90, fiind în descreștere ulterior și urmând aceeași tendință ca și întregă populație.

Către anul 2016, potrivit statisticii oficiale, o treime din persoanele inactive o constituiau tinerii (15–29 ani), iar rata de inactivitate pentru această categorie a populației era de circa 60% (447,1 mii persoane). Cea mai înaltă rată de inactivitate se înregistrează în rândul tinerilor din mediul rural și al femeilor tinere – circa 76% și respectiv 74%. Raportat la grupe de vârstă, rata de inactivitate descrește în grupele mai mari, fapt ce se explică evident prin proporția mai mare a tinerilor de 15–19/20–24 ani implicați în activitatea de studii – circa 77%.

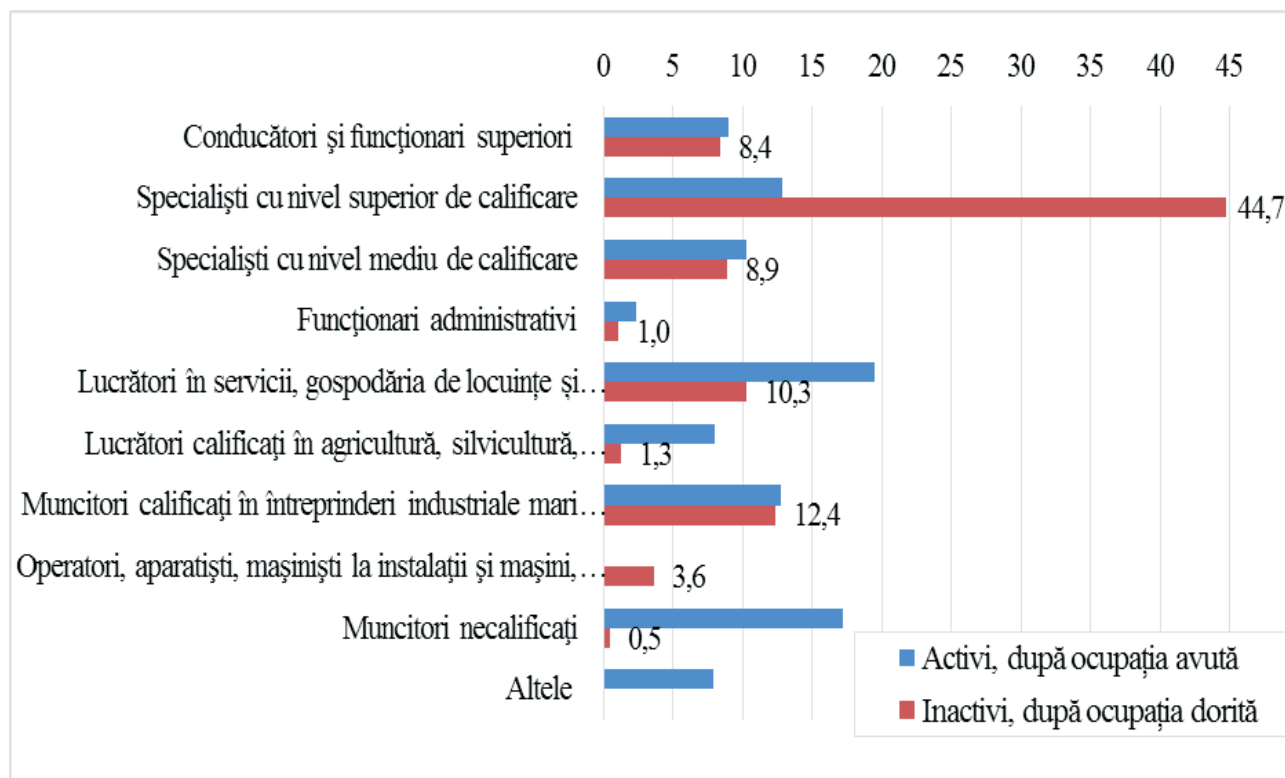
Este important de remarcat, din datele disponibile se atestă că în rândul tinerilor inactivi (de 15–29 ani), în ultimii zece ani, s-a triplat ponderea persoanelor cu studii superioare, ajungând la circa 17% către anul 2015. Inclusiv și printre tinerii inactivi, nivelul de pregătire este mai înalt în rândul femeilor. Astfel, printre femeile tinere inactive, proporția celor cu studii superioare depășește 23%, pe când în rândul bărbaților – 5,4%. Printre bărbații tineri inactivi pondere mai mare au persoanele cu studii secundar profesionale (21,5%), studii medii generale/liceale (14%), iar fiecare al doilea are studii gimnaziale.

Fig. 22. Repartizarea tinerilor inactivi (15–29 ani) după nivelul de studii, pe sexe, anul 2015

Sursa: calculat în baza datelor studiului Tranziția de la școală la muncă, 2014/2015. BNS, 2015

Aspirațiile față de activitatea profesională dorită evidențiază, pe de o parte, un grad relativ înalt de educație a tinerilor inactivi, iar pe de altă parte, ca și în cazul tinerilor șomeri, discordanța profundă în ceea ce privește cererea și oferta pe piața muncii (Fig. 23).

Fig. 23. Repartizarea tinerilor inactivi și a tinerilor activi pe grupe majore de ocupație conform CORM, anul 2015, %

Notă: populația tânără angajată cu studii finalizate din categoria ocupațională.

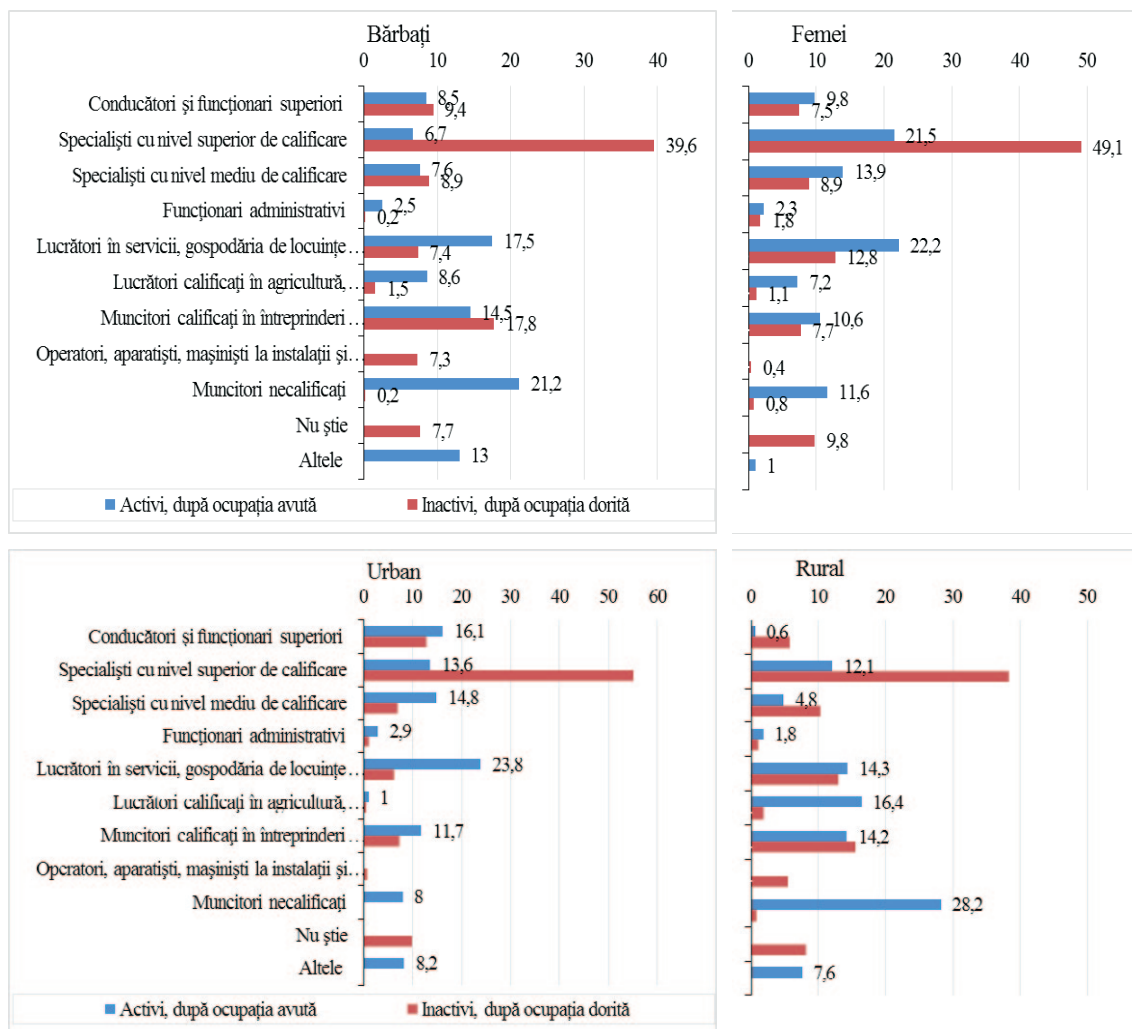
Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

Raportat la grupele majore de ocupație (conform CORM), constatăm că fiecare a doua persoană în rândul tinerilor inactivi dorește să activeze ca specialist cu nivel superior de calificare, aceasta depășind de 3,5 ori prezența reală pe piața muncii a tinerilor încadrați în acest grup de ocupație. Ocupațiile prin care se solicită calificări și nivele inferioare de studii se regăsesc mai puțin în preferințele profesionale ale tinerilor inactivi, acestea fiind mai ușor acceptate de către bărbați și de către tinerii din mediul rural (Fig. 24), în special: specialiști cu nivel mediu de calificare și muncitori calificați în întreprinderi. Ocupațiile elementare nu prezintă interes, inclusiv și pentru tinerii inactivi, or atractivitatea acestora poate fi scăzută ca urmare a venitului mic și a condițiilor inferioare de muncă.

Din statistica curentă privind forța de muncă¹⁹ constatăm că în totalul tinerilor economic inactivi, mai mult de jumătate sunt încadrați în procesul de studii și formare profesională, peste 16% sunt ocupați cu lucrul casnic, inclusiv responsabilitățile familiale, iar o categorie importantă o formează tinerii plecați peste hotare la lucru sau în căutare de lucru (circa 24%). Totodată, printre tinerii care nici nu caută și nici nu doresc să lucreze, circa 11% (sau 56,4 mii) au indicat că nu doresc să lucreze în țară și intenționează să plece la lucru peste hotare. Remarcăm, migrația de muncă peste hotarele țării este un aspect important ce caracterizează forța de muncă în Republica Moldova, în special cea tânără. Tinerii plecați la muncă peste hotare constituie circa 40% din totalul migranților de muncă și peste 16% din totalul populației tinere²⁰.

19 Forța de muncă în Republica Moldova: ocuparea și șomajul în anul 2016. BNS, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5585&parent=0>

20 Calculat în baza datelor Anchetei Forței de Muncă pentru anul 2016, BNS.

Fig. 24. Repartizarea tinerilor inactivi și a tinerilor activi pe grupe majore de ocupație conform CORM, pe sexe și medii, anul 2015, %

Sursa: BNS, Tranziția de la școală la muncă (SWTS), 2015.

CONCLUZII

Segmentul tânăr și cel adult-tânăr al populației în vârstă de muncă vor înregistra scăderi masive în deceniile viitoare. Forța de muncă tânără va fi mai puțină și problemele profesionalizării și consolidării competențelor acestei populații impun exigențe deosebite. Din perspectivă medie și de lungă durată, creșterea ocupării forței de muncă și asigurarea înlocuirii cadrelor calificate trebuie să devină un obiectiv prioritar al politicilor.

În prezent, dinamica slabă a pieței forței de muncă duce la menținerea nivelului înalt al șomajului, proporției înalte a ocupării în sectorul informal, în special a tinerilor, iar ritmul scăzut de modernizare și tehnologizare a economiei naționale, salariile mici provoacă un decalaj important dintre nivelul de pregătire al tinerilor și condițiile de muncă, favorizând plecarea acestora în căutarea unui loc de muncă peste hotare.

Pentru creșterea ofertei de locuri de muncă, în special a celor de calitate – cu condiții bune de muncă și calificări ce corespund societății moderne, sunt necesare politici coerente și programe speciale ce presupun implicarea activă a autorităților publice locale, crearea de parteneriate public-privat.

Totodată, pe piața forței de muncă se pune un accent din ce în ce mai mare pe calificările și competențele înalte, iar în condițiile stabilizării situației economice și obținerii unei creșteri durabile – atât de necesare pentru Republica Moldova, se poate prognoza că tinerii fără studii profesionale și cu un nivel redus de calificare să ajungă într-o situație puternic dezavantajată.

Pentru reducerea șomajului cauzat de neconcordanța calificărilor între cerere și ofertă pe piața forței de muncă este necesară calificarea/recalificarea profesională periodică a tinerilor/populației economic active și creșterea mobilității teritoriale a forței de muncă.

Instituțiile de învățământ trebuie să ofere o pregătire profesională inițială și pe parcursul întregii vieți (life long learning) de calitate, în concordanță cu cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii.

Creșterea gradului de adecvare a formării profesionale la necesitățile reale ale economiei naționale necesită atragerea mediului de afaceri în elaborarea ofertei educaționale și în desfășurarea procesului de pregătire profesională (practica de producere).

O problemă aparte prezintă reducerea șomajului în rândurile tinerilor din mediul rural și profesionalizarea/reprofesionalizarea tinerilor ocupați în agricultură, preponderent în sectorul informal. Acest contingent de populație trebuie semnificativ diminuat, iar creșterea productivității muncii și tehnologizarea sectorului agricol prezintă un obiectiv primordial al economiei naționale. Numai în acest mod poate fi dezvoltată agricultura performantă și competitivă în spațiul UE. Mobilitatea teritorială și utilizarea maximă a oportunităților pe piața internă a muncii urmează să contribuie la diminuarea migrației de muncă peste hotare.

Este indispensabilă dezvoltarea și favorizarea acelor profiluri și specializări de învățământ care vor fi bine articulate cu nevoile și cerințele economiei naționale, descurajându-se specialitățile care nu sunt cerute de piața muncii. Dintr-o altă perspectivă, creșterea competențelor profesionale este impusă de evoluția economică, socială, tehnologică și culturală a societății contemporane, pe când rapiditatea schimbărilor impune adaptări similare și la nivelul profesionalizării societății. În condițiile fondurilor publice limitate, trebuie de căutat soluții mai eficiente pentru noile provocări, investiții în sectorul educației și în formare, fiind cea mai bună opțiune din punctul de vedere al costurilor și impactului potențial.

Dirijarea pieței muncii necesită și ea abordări noi, bazate pe evidență statistică fiabilă, prognozele cantitative ale ocupării forței de muncă în profilul profesiilor și ramurilor economice, calificărilor, nivelurilor educaționale, structurii de gen a pieței naționale și pentru regiuni de dezvoltare, precum și pe identificarea problemelor-cheie și a schimbărilor din țară și din lume care pot avea un impact asupra ocupării forței de muncă pe termen lung.

O mai bună înțelegere a tendințelor în ceea ce privește cererea de competențe profesionale și competențe noi, a deficitului prospectiv în aptitudinile profesionale va contribui la o coordonare și interacțiune mai bună între sistemul educațional și piața muncii, elaborarea și promovarea politicilor adecvate de stimulare a pieței muncii și creșterii economice.

În prezent se constată că sursele statistice sunt relativ limitate în ceea ce privește situația tinerilor pe piața muncii, în special cu referință la competențele profesionale și personale ale acestora, ceea ce determină necesitatea unor cercetări la nivel național axate pe determinarea gradului și amplitudinii neconcordanțelor de competențe, care vor constitui baza pentru elaborarea politicilor adecvate.

În aceste condiții, consolidarea capacităților Observatorului de Competențe axat pe Tineri prezintă un mecanism de asigurare analitico-informațională a procesului decizional, contribuind la facilitarea integrării economice a acestei categorii de populație prin diversificarea soluțiilor posibile și propunerea unor recomandări practice care ar stimula participarea economică a tinerilor.

